

ELANUL

Nr. 184
IUNIE
2017

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

Nerușinatele manele

Dan RAVARU

Melosul românesc are profunde rădăcini în timp, strămoșii noștri daco-geți făceau parte din marele popor indoeuropean al tracilor, iar aceștia au fost vestiți în antichitate prin versurile cântate ale poetului Orpheu și prin excepționalele alaiuri ale lui Dionysios. Spiritul muzical a străbătut veacurile și s-a intrupat în folclorul românesc, această mare bogăție a poporului nostru, care a reușit să reziste poluărilor de tot felul.

În privința relaționărilor cu alte medii muzicale, menționăm faptul că, în trecut, până în secolul al XVIII-lea, am cunoscut numai o oarecare influență occidentală prin intermediul muzical. În privința Orientului, inițial noi am fost cei care am exercitat influență datorită genialului Dimitrie Cantemir, un adevărat „Uomo universale” care, asemenea Titanilor Renașterii, a excelat în numeroase domenii spirituale, inclusiv în muzică. Între altele, a fost autorul lucrării Kitābu ilm’i musikī (Cartea științei muzicii), care a avut o mare influență în întreg Imperiul Otoman. Dimitrie Cantemir a fost și autorul a zeci, poate sute de melodii care au fost asimilate în folclorul turcesc. S-a conservat la turci și textul unei melodii aparținând domnitorului moldovean, din care cităm: „Dacă ochii tăi ar putea vorbi, ar fi mai expresivi decât limba – O, luna mea – Privirile tale sunt interpreții ochilor tăi – Sprâncenele tale înseamnă câteodată indurarea – O, luna mea – Ochii tăi omoară fără mila adoratorii tăi”. Cântecul lui Cantemir sunt interpretate și astăzi în Turcia, iar ascultatorii nu mai știu decât rareori cine a fost autorul, deși, din când în când, la câte o sărbătoare, cineva mai spune lăutarilor „la ziceți una de Cantemir”.

Deși în vremea sa nu se folosea numele de manea, astăzi vechile melodii cantemirești sau asemănătoare lor se numesc manele. În Țările Române, termenul de manea se răspândește în lumea lăutarilor de la jumătatea secolului al XVIII-lea, ca urmare a influenței muzicii turcești. La curțile domnitorilor fanarioți tronau fanfarele orientale, tumburhanele și meterhanele.

- continuare în pagina 19 -

Simpozionul „Mihai Eminescu – luptător pentru renașterea neamului românesc”

Gheorghe CLAPA

Motto:

„Tânăra generație se află astăzi sub influența operei poetice a lui Eminescu.”

Titu Maiorescu, „Eminescu și poeziile lui” (1889)

Simpozionul s-a desfășurat la „Popasul Spiritului”, sat Vetrișoia, com. Vetrișoia, județul Vaslui, spațiu generos dedicat culturii de către scriitorul Ioan Măcnea Vetrișanu, membru al Uniunii Scriitorilor din România. Fost primar în Vetrișoia, pe malul Prutului, a ridicat monumente, statui, muzeu, un teatru de vară, a patronat numeroase festivaluri și întâlniri/șezători cu caracter literar.

Și-au adus contribuția: Consiliul Județean Vaslui, Liga Culturală. Departamentul Moldova, Universitatea „Apollonia” din Iași, Asociația „Cultul eroilor” și Primăria Vetrișoia, județul Vaslui.

Vetrișoia – 15 iunie 2017. Programul evenimentului
9.30-10.00 – Întâmpinarea oaspeților și vizitarea gospodăriei muzeu „Popasul Spiritului”.

10.00 – Slujba de pomenire a marelui poet, enciclopedist și patriot român Mihai Eminescu.

10.20-10.30 – Depuneri de coroane la Mausoleul „Mihai Eminescu” din incinta „Popasului Spiritului”.

10.30-12.00 – Prezentarea de alocuțiuni pe marginea tematicii evenimentului.

- continuare în pagina 10 -

Bârladul. Etimologie (1)

Gheorghe CLAPA

Problema originii numelui orașului Bârlad a atras puțini cercetători, iar cea mai greșită etimologie a fost dată de D'Anville: ar deriva din Paloda.

Etimologia nu este probabilă, după cum afirmă Alexandru Papadopol Calimah: „asemenea transformare, din Paloda în Bârlad, nu s-a putut face”.

Explicația lui D'Anville n-a adus un criteriu valabil și a fost combătută de Alex. Philippide, care arată: „De altfel din pâloda (cu accentul pe antepenultima, căci penultima era scurtă: Πάλοδα) trebuia să iasă în românește pârudă, nu Bârlad”.

Istoricul Alexandru D. Xenopol face numai o simplă afirmație. „Bârladul a cărui etimologie se deduce de la berlo (slavon) = nuia”.

O contribuție însemnată, însă pe baze mai puțin sigure, aduce Ioan Bogdan, când se ocupă cu studiul „Diplomei bârlădene”. Autorul făcând o analiză a problemei declară: „Formele sub care întâlnim acest cuvânt în cronicile rusești și în documentele slavo-române, БрълаДъ sau БърлаДъ și БєрлаДъ, presupun un prototip panslavic Бєрло, întocmai cum БрълаДъ rom. bârlog; Дръзъ, rom. dârz; etc. presupun prototipele Бєрлог, Дєрз etc. Berlo se și află în limbile slave vestice cu însemnarea primitivă „nuia”, „băț”, „paliță” și cea derivată „sceptru”. Din „berlo” se putea face un colectiv cu sufixul secundar *-adъ* sau *adb*, întocmai cum în sârbește s-a format din *suho* – *suhad* (apoi *suvad*) = lemne uscate; din *prnje* – *prnjad* (apoi *prlad*) = lemne putrede; din *krlja* – *krljad* = o bucată de lemn; din *drolje* – *droljad* = o grămadă de lemn tăiat; iar în neoslovenă din *močver* (sau *močver*) – *močerad* și *čomorad* = loc mocirlos; din lat. *sturnus* – *strnad* ș.a.m.d. Bârlad ar fi însemnat la început un loc plin de nuiile și crengi, în genere de lemne tăiate sau uscături căzute. O analogie ne prezintă numele de localități din răd. *hvrastъ* = nuiiele, tufă: *Hrast*, *Hrastok*, *Hrasca*, *Chworošcowka* etc. Dacă această etimologie a Bârladului, ce o dau de altmintrelea cu multă rezervă, ar fi exactă, Bârladul ar forma un curiosum între celelalte numiri de localități slave, atât prin sufixul, cât și prin rădăcina sa, ambele fiind neobicinuite în acest fel de numiri”.

Studiul lui Bogdan nu poate fi considerat ca admisibil, deoarece materialul nu este doveditor; munca de explicare etimologică nu este reușită. Însuși Bogdan nu este convins de etimologia propusă când afirmă: „Originea Bârladului, dacă etimologia noastră nu este greșită, cade în timpuri foarte vechi: el trebuie să fi fost întemeiat în primele secole ale evului mediu, când semințiile rătăcitoare de slavi, pornite dinspre nord-estul Moldovei, se iviră pentru întâia oară în țările noastre. Diferențierea lor în popoarele de azi nu se terminase încă: cuvântul berlo, ce a dat naștere Bârladului, putea să fie comun tuturor slavilor de atunci: cei de la vest l-au păstrat, iar ceilalți l-au uitat”.

Afirmațiile lui Bogdan au fost combătute de Alexandru Philippide, care spune: „Pe lângă curiozitatea faptului că se derivă un nume de localitate prin sufixul *-ad*, care nu servește niciodată pentru a da naștere la nume de localități în limbile slave, se mai adaugă curiozitatea că cuvântul berlo, din care se face derivarea, se găsește numai în limbile slave vestice, adecă în limbile polonă și cehă, iar nu în limbile slave sud-estice, cărora aparțineau slavii ce au locuit prin țările românești”.

O observație privind etimologia propusă de Bogdan o face și N. Iorga, care arată: „Încercarea dibace a lui Bogdan de a deriva numele din slavonește nu-și pare întemeiată”.

Gustav Weigand, ocupându-se de originea numelor de râuri din România, dă în mod sigur aceeași etimologie ca și Bogdan: „Bârlad, Stadt und Fluss, slavische Wurzel *berla* „Stock, Stabs; *berlad* = Gestöcke, bedeutet Ort, we durch Stöcke, Pföcke ein Wehr im Wasser angelegt Wurdo” = Bârlad, orașul și râul din rădăcina slavă *berla* „băț, toaig”; *berlad* înseamnă un loc unde s-a făcut cu bețe și pari un stăvilar în apă.

O contribuție cu privire la timologia topicului Bârlad, aduce Constantin C. Diculescu în lucrarea sa „Die Gepiden”. Autorul ocupându-se de numirile de ape și de orașe, declară numele de Bârlad ca fiind „altdeutschen” vechiul german *Berlad*, care în privința formei, numele se poate considera asemănător cu *Theodelad*, *Grafflad* și *Gerlat*. Numele personale de *Bârlea*, *Bârla* sunt o formă scurtă asemănătoare cu Bârlad.

Afirmația lui Diculescu a fost combătută de Al. Philippide, arătând că nu pot fi admise ca elemente gepide „pentru că ar trebui să admitem că românii ar fi împrumutat din limba gepizilor nu numai cuvinte, ci și chipul de a forma cuvinte compuse. Formele gramaticale în general se împrumută greu de la o limbă la alta, dar dintre cele mai greu de împrumutat este tocmai felul de a forma cuvintele prin compunere, mai ales când acel fel (cum este tocmai cel german) este așa de contrariu firii limbii împrumutătoare”.

Un loc aparte, cu privire la cercetarea etimologiei numelui Bârlad, este studiul lui Alexandru Philippide, care printr-o expunere detaliată arată că cuvântul este de origine cumană. Filologul pornește ca și Bogdan de la forma veche *Berlad*, atestată de cronicile rusești și documentele românești, și face următoarea constatare: „Berlad este = arabul *bilād*, pluralis *fractus* de la *beldé* ori *beléd*, având înțeles de singular, după cum toate pluralele *sfărâmate*, când nu exprimă creaturi dotate cu inteligență, au valoare de singular, atât în limba de origine arăbească, unde se acordează cu adjectivul feminin singular, cât și în limba turcească. *Bilad* înseamnă oraș, țară, regat. Prin acest cuvânt s-a înțeles probabil atât orașul *Bârlad* cât și regiunea *Bârladului* (într-adevăr a existat un ținut al *Bârladului*, deosebit de *Tutova*). *Belad* în stăpânirea cumanilor din sudul Moldovei însemna deci *târgul prin excelență* și e analogul în totul al cuvântului *Târgoviște*, care și el – dar în altă limbă, în limba slavonească – tot *târg*, *târg prin excelență* a însemnat”.

Pe vremea stăpânirii cumanilor, regiunea Bârladului era țara prin excelență și constituia sâmburele dominației cumane din Moldova. În ce privește faptul că cuvântul care înseamnă oraș în general poate să însemne și oraș în special, Philippide demonstrează că locuitorii din jurul orașului când se duc la târg, nu numesc orașul, ci spun mă duc la târg (sau oraș). „Vorbirea *mă duc la târg* înseamnă *mă duc la Bârlad*”. În susținerea afirmației sale, Philippide dă o serie de exemple: cuvântul slavon Târgoviște a devenit nume propriu al orașului, Romanii însemnau Roma URBS, grecii numeau Πόλις; tot astfel și *belad* la singular și *belat* la plural, apare ca nume propriu de localități în geografia lui Bârlad. Se dă, apoi, exemple de nume comune devenite nume proprii de localități, ca latinul *Castrum*, oraș în Picenum, germanele *burg*, francezul *Bourg*, capitala departamentului Ain; spaniolul *Burgos*, capitala provinciei cu același nume.

Philippide explică apoi cum poate „ieși din turcul arab *belād* românul *bârlád* din punct de vedere al fonetismului. Pentru *l* intervocalic din cuvintele străine prefăcut în *rl* în românește avem exemple sigure”. Ex. *berluiesc* – căptușesc;

birlă – talpigile de la război sau stative; *dărlog, dârlog* – capătul ștreangului unui căpăstru. „Cauza acestei prefaceri a lui / intervoicale în *rl* în cuvinte ca *berluiesc, birlă, berlad, dărlog* trebuie căutată probabil în aceia că s-a pronunțat / lung. Din *berlad* s-a dezvoltat apoi regulat, conform cu spiritul limbii românești, *bărlad, bărlad*”.

Studiile asupra etimologiei cuvântului Bărlad n-au ajuns la un rezultat pozitiv, fiindcă toate cercetările făcute au luat de bază cum apare scris numele în cronicile rusești și în documentele slavo-române, neținându-se seama de faptele:

Descoperirile arheologice și evenimentele care au avut loc au dovedit că locuitorii acestui oraș, în ciuda tuturor vicisitudinilor, s-au menținut și au persistat pe aceleași meleaguri – din paleolitic și până astăzi – și în consecință având o putere de rezistență în timp și-a conservat numele.

Deși limba română s-a format în sec. VII-VIII și a primit cuvinte slave, nu înseamnă că în fondul ei, încă înainte de contactul cu slavii, să nu se afle cuvinte de origine autohtonă și latină.

O ipoteză asupra existenței unor nume păstrate din moștenirea daco-getă emite C. Cihodaru, arătând numirile: Laura și Smila. Laura este un sat și o apă de pe Tutova la gura Strâmbei și-i atestat de documentul din 21 septembrie 1510.

Smila este numirea veche a pârâului Simila, afluentul Bârladului, de pe partea dreaptă, după cum se constată din hrisovul din 1436 iunie 13, și din ianuarie 1495 – hotarnica târgului, ș.a.

„În adevăr, pe teritoriul locuit de thraci, în sudul Dunării, între vechile localități Aineia și Gigonos se află un oraș numit Smila sau Smilla. Pentru a determina sensul acestui nume, Dimiter Decev face apel la termenul grec *ομιλος*, lat. *taxus*, germ. *eibenbaum*, rom. *tisă*”.

Cuvântul „Smila – Σμίλα” se găsește și sub numele unui oraș în peninsula Pallene (azi Casandra) din marea peninsula CALCIDICA, în apropierea golfului Thermaic (golful Salonicului). Ținutul cuprins între râurile Strymon (Struma) și Axios (Vardarul) a fost locuit de Ἔδωνοι = Edoni, un neam thracic, după cum arată Herodot, Thukydides și Strabon. Faptul vine să ne confirme că numirea pârâului Smila – de la nordul orașului – așa cum apare în toate documentele vechi, este de origine thracă și moștenit de poporul nostru.

Un alt fapt semnificativ este și numirea pârâului Lubana, afluentul de pe partea dreaptă a Smilei – documentul din 1436 iunie 13 și 1489 ianuarie 25. Până la anul 1905 pârâului i se spunea Valea Ibănei, iar de la această dată poartă numele de Similișoara. Topicul Lubana este o apropiere de celticul Lubena (numele soției lui Glavus – decretul din 10 august 123 de la Gherla). Sub influența slavă, pârâului i s-a mai spus Lubana, doc 1436 septembrie 19 și Libanea doc. 1436 decembrie 7, însă numirea curentă a fost Ibana, Ibăni, iar satul Ibănești a primit topicul de la pârâu. Pe valea Lubanei se află vechile sate Mânzați (doc. 1434 aprilie 24) și Suseni (doc. 1436 iunie 13) cu numiri curat românești.

V. Bogrea derivă numele satului de la slavul Liben, luban și în ungurește Libánfalva. Iorgu Iordan afirmă că „până la proba contrară tema nu poate fi decât un antroponimic Iban discutat Ibanov și al cărui primitiv Iban ar putea fi o variantă (rusească ori românească) a lui Ivan” și preferă interpretarea pentru motivul că îi corespunde magh. Libánfalva.

Majoritatea satelor dimprejurul Bârladului sunt vechi (aflate la descălecare) și au numiri curat românești; documentele nu încetează a le menționa și ele reflectă trecutul și evoluția lor. Dăm exemple. Albești < lat. *albus* = alb + suf. *ești* (thrac Albo); Brădești din autohtonul *brad* + suf. *ești*; Epureni < lat. *lepus*; Florești < lat. *flor*; Frunțeșeni < lat. *frons*; Fundeanu, Fundeni, Fundești < lat. *fundus*; lapa (sat dispărut) < lat. *equa*; Liești, Lie din Ilie; Lupești < lat. *lupus*; Mânzați din autohtonul *mânz* + suf. *ați* (suf. thrac *at*); Murgeni din autohtonul *murg* +

suf. *eni*; Mușata autohtonul *mușat* = frumușat; Negrițești (sat dispărut) < lat. *niger* = negru + suf. *ești*; Plopi, Plopana < lat. *ploppus*; Românești, sat dispărut la 1709, și mutat în comuna Bălăbănești, rămas topicul de Valea Românești; Roșițești < lat. *roscus* = roșu; Schineni < lat. *spina* (în Moldova la spini se spune schini); Strâmba la Tutova de la lat. *strambus*; Suseni < lat. *sus*; Țigănești sat dispărut; Valea Rea < lat. *vallis* + *reus*; Văleni; Vizureni autohtonul *viezure*.

Unii întemeietori ai comunităților sătești – care erau români – însă purtau numele proprii de familie de origine slavă, la fixarea topicului satului, pe lângă numele său slav a primit și sufixul românesc *esc, ești* (sufix latin *iscus*, grec *ιοχος* thrac *isk*, dacoromân *esc* = originea sufixului *ești* trebuie căutată în limba thracă). Astfel, satele acestea cu o populație românească au apărut în toponimia română cu numiri slave, însă corespund caracterului etnic românesc. Ex. Bogdan > Bogdănești (1436); Dragomir > Dragomirești (1439); Neagoe > Neagomirești (de la Alexandru cel Bun citat 1479 oct. 17); Negoiești pe apa Hobanei dispăre la 1800; Radu > Rădești (1433); Vlad > Vlădești, pe apa Horoiata.

Unele sate locuite probabil de slavi, au primit numire slavă de la întemeietorul satului și sunt derivate din onomastică sau nume de locuri de origine slavă. Satele acestea, cu o populație preponderentă românească, în toponimia română au primit la numele slav sufixul românesc *-eni* (îl reproduce pe cel slav). Ex. Bujor > Bujoreni (1519); Grajd > Grăjdeni; Obârșie > Obârșeni (1455); Popu > Popeni (1518); Zoril > Zorileni (1594).

Controversate și mult discutate sunt numirile câtorva sate, unele din ele astăzi dispărute, aflate în ființă încă din sec. XV, în mijlocul unei populații românești. Astfel:

- **Balan** din Strâmba, doc. 1431 aprilie 30;
- **Bălănești** sat pe Laura, unde a fost jude Balan, doc 1436 iunie 13; a rămas denumirea Valea Bălăneștilor;
- **Bălănești** pe Joravăț, la sud-est de comuna Brădești, doc. 1560 aprilie 19, cu ispisoc de la Alexandru Vodă cel Bătrân – doc. 1667 noiembrie 12; au rămas numirile Valea Bălăneștilor și dealul Bălăneștilor.

Numele topic derivă din Băl, Bălan + sufixul românesc *-ești*. Cuvântul Bălan în limba română înseamnă alb. În ce privește etimologia cuvântului s-au emis mai multe păreri: ar deriva din albanezele *balós, balás*; din sârbul *bjelas*; din vechiul bulgar *бѣлѣ*; calul lui Belizariu numit de greci *φαλιός*, iar barbarii *βάλαι* = balan; cuvântul bălan se poate explica prin mijloace gotice și cuvântul român ar putea fi un element got în limba română. Alex. Philippide conchide: „Sigur este că cuvântul românesc n-are întru nimic a face nici cu latinul, nici cu slavul, nici cu albanezele și nici cu vechiul grec”. Probabil să fie autohton și să derive din tracul *balion* = alb.

Topicul satului **Mireni** (1452) este redat ca provenind din v. slav. *Miréninu* = mirean, însă nu rezistă. Al. Philippide îl derivă din turc pers (din arăbește) *mir* = principe, făcând analogia cu mirii – tinerii căsătoriți; românii l-au luat de la cumani. Mult mai probabil este de origine autohtonă: mire.

Discuția este și cu privire la satul **Sărățeni** situat pe apa Sărata, dec. 1493 martie 5. Cuvântul este format din rădăcina *sal* = sare și exprimă terenul bogat în sărături. Este greu de înțeles ca un râu de apă dulce să aibă numele de sărat. Poate însă să provină din radicalul *sara* rădăcină getică, element lexical cu înțelesul de „apă”. Radicalul *sal* este dat de Ptolemaeus localității *Salcovia*.

Caracteristice sunt și păreri emise asupra numelui topic al satului **Ciocani**, situat pe albia pârâului Tutova, la 9 km vest de Bărlad. Satul, deși este vechi, apare prin documente la 1554 aprilie 22. Cuvântul este format din rădăcina *cioc* + suf. *-ani*. În privința originii cioc, opiniile sunt diferite: unii îl consideră ca slav, iar Al. Philippide îl consideră de origine greacă antică și considerentele slave și ungure, ca împrumutate din românește. Termenul *cioc* are o formă fonetică aproape identică cu *tșok* din

limba albaneză, astfel că Al. Rosetti o explică prin împrumut, și termenii provin în amândouă limbile de la o limbă vorbită odinioară în peninsula Balcanică.

În stabilirea numirilor topice (ape, forme de teren, așezări omenești etc.) un rol important îl joacă imaginația – metafora – fiindcă în cugetul poporului se oglindește o anumită idee, - denumiri din viața socială a popoarelor, iar numirile accidentelor de teren sunt numite înaintea așezărilor. În exemplificarea noastră arătăm. Bizantinii numeau capitala lor η πολις = e polis = orașul, adică orașul prin excelență. În Locrida era un oraș numit Πολις. Numirile vechilor orașe bizantine erau formate din două cuvinte: primul, numele persoanei și al doilea cuvântul „pol” de la grecul πολις care înseamnă oraș; deci Constantinopol – orașul lui Constantin cel Mare, Adrianopol – orașul lui Adrian, Filipopol – orașul lui Filip.

Orașele rusești au terminația „grad” = oraș.

În Cambodgia numele vechiului oraș Angkor înseamnă oraș.

Orașul Singapore din limba sanscrită: Singa și Pore înseamnă orașul leului. Malaiezii îi spun Sinhapura.

Orașul Salzburg din Austria, înseamnă orașul sării (germanul salz = sare).

Capitala Danemarcei, Copenhaga, nume danez, Xobenhavi înseamnă port al negustorilor.

În Italia antică, orașul Maleuentum înseamnă orașul merelor, din latinul malus, mali = măr, derivat din grecul μαλις.

Orașul Göteborg sau Götensburg din Suedia înseamnă orașul lui Dumnezeu sau orașul goților; Gott = Dumnezeu, zeu și Goten = got; borg sau burg = oraș.

Cartagina se numea Kart-Hadast = oraș nou.

Din cele expuse, reiese că la origine oamenii numeau orașele cu termenul elementar de „oraș” cu caracterile și semnificația locală.

Apele: **Valea Seacă**, pârâul care izvorăște de pe dealurile Perienilor, cu afluentul său Secșoara și care curge prin mijlocul orașului, poartă o numire latină, vallis, valles și siccus (slavii au numirea de *sohodol* = sec); și o alta **Valea Seacă** afluent al Pereschivului Mare pe partea dreaptă. Aceste numiri se păstrează până astăzi și curios este faptul de ce numele de Valea Seacă, menționat în hrisovul lui Ștefan cel Mare din ianuarie 1495 (scris în slavonă) nu s-a transcris *Sohodol* cuvânt slav, care înseamnă tot Vale Seacă. Menționăm și pâraiele **Valea Țârnei** (lat. terra) și **Valea Căldărei** (lat. caldaria) situate la apus și în imediata apropiere a orașului: **Valea Puturoasa** (lat. putor) azi numită Valea Zorleni; **Valea Iapa** (lat. aqua) și o altă vale a **Țârnei** la nordul orașului.

O formă de teren ruptă de ape (spărtură provocată de pâraie) situată la nordul orașului, lângă ștrand, este numită „Ruptura” (derivat din rupt < a rupe < latinul rumpore și sufixul -ură), este menționată și de ispisocul lui Ștefan cel Mare (hotarnica din 1495) scris slavonește, cu numirea românească.

Cota 243 la răsărit de satul Bălășești, poartă denumirea de movila lui Troian, prin intermediul slav de la Trăian.

Numirea des repetată în doc. din 1495 (hotarnica scrisă slavonește) de pădurea **Făget**, la marginea făgetului (lat. fagus) n-a fost influențată de cuvântul slav byk = fag, pentru a se transcrie Bukov (ovina).

Satul Plopii de lângă comuna Plopana (latin) nu s-a slavizat numele în Тополь = Topol, care dă Topolnița.

Pădurea de la apusul orașului, lângă cota 223 este numită „pădurea **Balaur**” cuvânt autohton românesc, cu corespondent în albaneză.

Diferite trupuri de moșie (de la nordul hotarniceii) sunt menționate în documente cu numiri curat românești: ex. Românii la apus de satul Băcani; Vulpești și satul Vulpășeni pe Smila (de la lat. vulpes) în documente se face mențiunea de Vulpășeni; Iapa sub influență slavă, urma să i se spună Кобыла = cobâla, cum se află prin alte părți.

Pe șesul Bârladului, la sud de oraș, se află o porțiune de teren numită „Balta Oilor” = baltă cuvânt autohton românesc și oaie < lat. ovis.

Cuvântul latin pecuaria, orum (n. pl.) = turme de vite, s-a păstrat în regiunea Bârladului, sub denumirea unui sat **Păcurărești**, pe valea Pereschivului Mic, la apus de oraș, precum și în numele de familie: Păcurar, Păcurariu (documentele fac mențiunea de Saule Păcurar, Tănase Păcurar, Dumitrache Păcurar, Arsenie Păcurariu).

Numele orașului Bârlad mai apare ca nume de localitate pe teritoriul țării noastre în județul Bistrița-Năsăud, pe râul Sajo – astăzi Șicul, afluent al Someșului Mare, sub forma unui sat, numit **Bârlad**, de pe timpul cumanilor care s-au așezat în Transilvania, ca urmare a înfrângerii suferite din partea tătarilor (anul 1235) și un sat **Slobozia Bârlad** în Ungaria la 1247. Din această relatare, reiese că un sâmbure de dominație cumană în Transilvania a lăsat un nume topic de Bârlad, în amintirea vechiului din sudul Moldovei (unde au conviețuit). De asemenea, găsim satele **Bârlădeni** și **Bârlădești** în Basarabia – jud. Cahul, Hotin și Lăpușna – ca urmare a unor expediții de ale bârlădenilor (doc. 1669 din 26 și 30 iunie și din anul 1522).

Afirmația unor scriitori că originea numelui de Bârlad pare să fie luată de la un nume de persoană nu poate sta în picioare. Numai satele care erau înființate, în mare parte de juzi sau cneji, au dat numele lor satelor, ca stăpâni ai acelor sate. Orașele nu erau formate dintr-o obște gentilică înrudită și nefiind o legătură de rudenie între diferitele pături sociale (negustori, meseriași, agricultori), numele personal nu s-a putut impune, deși găsim nume de familie Bârlad. Aflarea prin documente a numelui de familie Bârlad nu justifică preluarea numelui de către oraș de la aceștia. Cităm cazul documentului din anul 1522 al lui Ștefăniță Vodă, în care se arată un Gavril Bârlad și nepoții lui de frate, Cupcea Bârlad și frații lui și fiii lui Petrea Bârlădescu și-au împărțit ocina lor din satul Bârlădești. Din acest document reiese că pe tată llo îl chema „Ptrea Bârlădescul din satul Bârlădești”, ceea ce dovedește că numitul și-a luat porecla fie de la oraș, fie de la satul în care locuia.

Și cronicile rusești arată pe Ivanco Rostislavici cu porecla de Berladnic, fiindcă acesta și-a petrecut timpul pe aceste meleaguri și și-a recrutat o oaste dintre berladnici – locuitorii orașului (cf. mai jos la istoricul orașului).

În cuprinsul hrisovului de la Ștefan cel Mare, din ianuarie 1495 (hotarnica scrisă în limba slavă), sunt menționate o seamă de cuvinte românești, nume proprii sau topice (Secșoara, Smila, Brădești, Portari, Ruptura, pârâu, reidiu, cerete din lat. cerrus = cer, un fel de stejar, tufiș, mărunț, Liești, Roșcani, Sărata, Strâmba).

De asemeni, documentele din 1495 ianuarie 12 fac mențiunea de „la Rătund” și de seliștea Fundeni, numiri latine.

Prin urmare, putem afirma că toponimia, elementul cel mai viu și poziția elementului românesc în această regiune arată că valorile popoarelor migratoare n-au putut disloca populația autohtonă. Infiltrările de neamuri au fost numeroase; elementul care a lăsat urme în toponimie este cel slav. Traiul lor în simbioză cu românii au dus la asimilarea slavilor, fiindcă aceștia au pătruns în grupuri mici (erau mai puțini) inferiori culturii băștinașilor și nu erau organizați în nici cea mai mică formațiune social-politică. Elementul slav s-a făcut prezent în fostul județ Tutova, în două insule mai însemnate, deznaționalizate cu timpul și asimilate. Ex. Pe valea pârâului Tutova, la răsărit de comuna Puișești, unde se află azi satul Ezer = Rușii de la lezer, doc. 1456 octombrie 6. Au rămas astăzi: Dealul Ezerului, satul Rușii și pârâul Tutova. Pe valea Jeravățului, la apus de comuna Bălășești, a rămas denumirea de Valea Sârbilor, doc. 1436 septembrie 19, și pe apa Hobanei unde a fost satul Negoești, dispărut la 1800.

BÂRLADUL ÎN CONTEXTUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

(IV. 2)

Marcel PROCA

“Războiul, care de doi ani a închis tot mai strâns hotarele noastre, a zdruncinat adânc vechiul așezământ al Europei și a învederat că pentru viitor numai numai pe temeiul național se poate asigura viața pașnică a popoarelor. Pentru neamul nostru el a adus viața așteptată de veacuri de conștiință națională, ziua Unirii lui după vremuri îndelungate de nenorcire și grele încercări. Înaintașii noștri au reușit să întemeieze statul român prin Unirea Principatelor, prin Războiul Independenței, prin munca lor neobosită pentru renașterea națională. Astăzi ne este dat nouă să întregim opera lor, închegând pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă, unirea românilor de pe cele două părți ale Carpaților”.

(Proclamația către țară - a Regelui Ferdinand, 15 august 1916)

Bârlădeni în primul război mondial. Amintirile sublocotenentului Gh. Silion¹ (fragmente)

Zeci de milioane de oameni au luptat în Primul Război Mondial, unii și-au pierdut viața, alții au supraviețuit și s-au întors acasă fizic sănătoși sau cu diferite handicapuri. Însă în minte și în inimă, ororile văzute și trăite în război nu s-au vindecat ușor. O dovedesc jurnalele de front, memoriile și amintirile soldaților de odinioară. Istoria unei țări nu se scrie doar de specialiști, care cercetează diverse izvoare și alcătuiesc sinteze pe anumite perioade sau chiar pe întregul decurs al existenței unui popor. La această întreprindere, pot aduce contribuții, mai mult sau mai puțin importante, oameni simpli, însă cu anume vocație către acest domeniu. Este cazul multor participanți la diferite momente din istorie, care depun mărturii scrise sau orale despre ceea ce au văzut și au trăit. Astfel de însemnări au rămas posterității și de la un fost absolvent al Școlii Normale “Principele Ferdinand” din Bârlad - Gheorghe Silion.

“Hainele de ofițer²”

Conform obligațiilor militare, după ce am fost desconcentrați din Școala militară de ofițeri de 6 luni de la Bârlad³ - la 20 Septembrie⁴, după luarea examenului de ofițer, aveam obligația să ne procurăm pe cont propriu echipamentul necesar: uniformă, sabie, revolver, centură și binoclu. Toate acestea costau bani și nu puțin, însumând peste 1000 lei. Sumă foarte mare pe vremea aceea. Parcă îl aud pe tata, cu vocea lui stridentă și pătrunzătoare, dar în care se vedea bine mândria răzeșului, care, în armată cât

a făcut-o, timp de 3 ani, abia căpătase gradul de sergent la 1887 și avusese ocazia să vadă diferite parade militare în care ofițerii tineri excelau în hainele lor negre cu epoleți cu franjuri de aur pe umăr și chipiu cu pompon alb legat cu trese de aur, zicând: - Acu să te văd voinicule, cum ai să-ți faci hainele !

Asta era pe la Crăciunul și Anul nou al anului 1915.

- Bagă de seamă că, se fac concentrări ca să se deprindă ofițerii cu trupa și cu mișcările de manevre de luptă și trebuie să te cheme până în Paști. Cu ce te duci ?

- Bine ! Am să încep a le face singur din leafă.

- Vai de leafa ta. Tu crezi că, croitorii ți le fac pe datorie? Mai ales acum când războiul bate la ușă. Și apoi, cine îți dă ție atâta sumă de bani pentru toate deodată ?...

Până către sfârșitul lui Martie, tata a tăcut și nu mi-a mai spus nimic. Eu adunasem 200 lei și acum așteptam a treia sută. Mama, care umbla cu ce-a mai mare atenție față de tata, ascultându-i voia în menaj, confort, îmi spune doar atât, de mai multe ori când venea vorba de bani:

- Măi Ghițișor, taci din gură și fă tot ce zice tatăto, că tu cu leafa ta n-ai să-ți poți face nici în doi ani hainele de ofițer !

- Crezi matale că tata îmi poate da atâția bani să-mi fac ?

- Tu n-ai văzut că-n banii boilor și-a vacilor vândute nu intră deloc ? N-a voit să plătească nici pe plugari cu bani înainte și nici pe cei care îl ajută. - De ce ? - Îi păstrează pentru hainele tale și pentru doctoriile la boala lui.

Vânduse tata o pereche de boi, două vaci bătrâne, vreo 10 oi. Numai caii și vitele tinere le-a oprit. Încă atunci, ocupația principală era creșterea vitelor întâi, fiindcă dealurile și pădurile comunei ofereau iarbă multă. Și apoi această marfă era ușor transportabilă. Cultura câmpului pentru cereale, era încă, la mulți agricultori săteni, pentru îndestularea gospodăriei și nu pentru comerț.

Pe o zi frumoasă de sfârșit de martie, mă i-a tata la Bârlad în trăsuriică, spunându-mi că mă ajută să-mi fac hainele, pelerina și chipiul⁵, dacă nu îmi ajung banii.

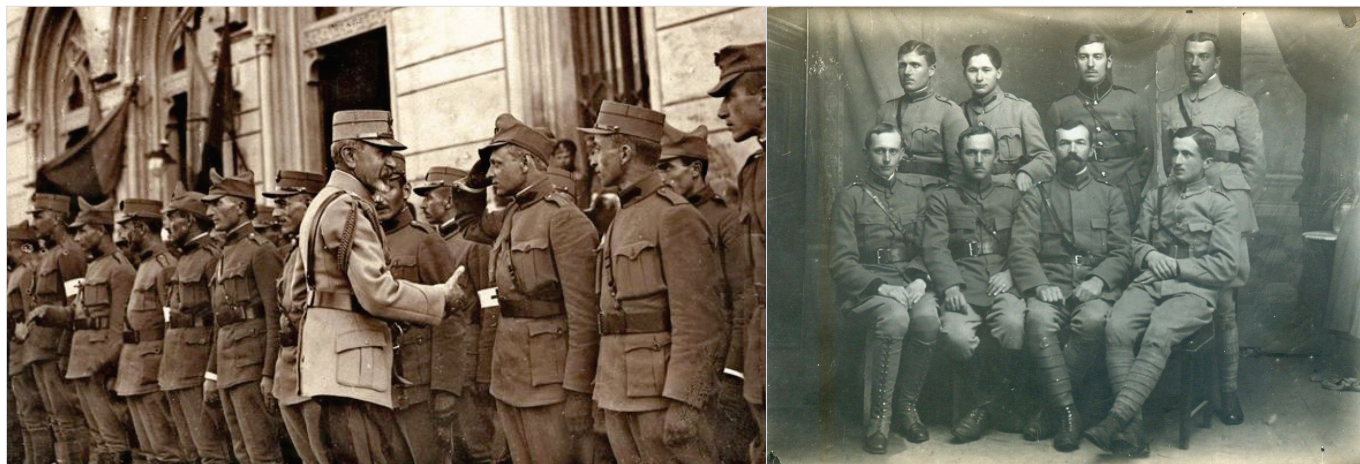
Ajuns la Bârlad tata, s-a arătat mult interesat pentru mine în completarea întregului echipament. De la croitor am mers și mi-am luat sabie (Toledo⁶) chipiu, binoclu, busolă, bocanci, schimburi, centură, cheltuind alături de economiile mele peste 1000 de lei.

În toată ființa tatii se vedea mulțumire și mândrie. Parcă și suferința îi mai slăbise fiindcă de data aceasta n-a mai mers la doctorul Cerchez⁷ ca de obicei.

La întoarcerea acasă, pe drum, la Pogana - Puiesti, cât a stat pentru odihna

Soldați și ofițeri în diferite uniforme

cailor, a cinstit cu vin pe toți cunoscuții fălindu-se cu mine în cuvinte reținute și foarte bucuros de răspunsul laudelor de la prieteni.

El nu bea vin fiind reținut de dietă. La scosul hainelor cu o săptămână înainte de Paști a mers el. La slujba Învierii, am luat parte cu elevii la trecerea pe sub Sfântul Aer și am fost singurul în haine militare. Prezența unui consătean ofițer, în uniformă la slujba a produs impresie, cu multe șoapte de prognosticare a războiului, ce a urmat. Se dăduse voie – pentru întărirea spiritului național ca ofițerii în rezervă să poarte uniforma la sărbători și la solemnități.

Situația de moment

După luptele de la Marna⁸ frontul se fixase în tranșee, și luptele de tranșee nu puteau decide soarta războiului. În răsărit armata rusă cu semne de descumpunere, abia făcea față frontului germano-austriac. Totuși blocada părea să aibă efect asupra Germaniei. Kaizerul Wilhelm al II - lea făcea mari presiuni asupra lui Carol I – nepotul lui - pentru a intra în război ajutându-l. Se părea că România mică era ultima nădejde pentru salvarea Germaniei și a casei imperiale. Tot așa era privită situația României *ciubotă mică*⁹ cum i se zicea, și de Antantă, care fluturând românii nădejdea întregirii neamului, însuflețea toată bucuria românilor, și-i entuziasma pentru reîmplinirea visului fulgerător al lui Mihai Viteazul - Unirea tuturor românilor. Previziunea sacrificiilor din partea României, se arătau mari, fiind multe lipsuri se făceau simțite în ce privește înarmarea ostașilor: fără tunuri, mitraliere, rachete, etc. Moartea¹⁰ lui Carol I *subită*, după Consiliul de Coroană, în care liderul conservator Carp¹¹ și liberalul I. Brătianu¹² alături de toți participanții s-au declarat pentru idealul național¹³, a făcut să se limpezească în conștiința tuturor dorințele românilor... Regele Ferdinand se declară fidel idealului național¹⁴ și e agreeat de întregul neam românesc cu toate partidele în frunte. Propaganda se face pe față și tineretul țării e fascinat de ideal și sacrificiu.¹⁵ Puterile Centrale, Germania și Austro-Ungaria fac eforturi diplomatice¹⁶ pentru amânarea acțiunii armatei române uzând de toate mijloacele permise și nepermise¹⁷.

Până și satul Dragomirești¹⁸ cu cele 6 sate din jur, se frământau surd și-și croiau tot felul de prognosticuri asupra tuturor felurilor de nenorociri, de moartea dureroasă a flăcăilor, ce erau nădejdea, mândria și fala gospodinelor satelor.

În acest sens, presimțirile mistice ce erau surescitate de urletul câinilor noaptea, de răgetul vitelor sau de spaima găștilor noaptea, făceau să tremure mâinile slabe, iar babele alimentate de vise și spaima mistice prevedeau, cobind,

nenorociri și suferințe, dispariția vieții liniștite și patriarhale ale satelor și ale fiecărui gospodar în parte, cărora le tălmăceau visele și întâmplările din ogradă și casă, cu totul bizar și-n glas de cucuvea.

Ordinele de chemare

La 28 Iulie 1916 când am primit prima telegramă de concentrare¹⁹, tata a oftat mult și mama a plâns, iar eu cu o bucurie neînțeleasă, am început să mă pregătesc de plecare. În aceeași zi am primit a doua telegramă. A doua zi, cu tot greul ce-l avea tata din cauza bolii, a mers el cu mine la Vaslui la gară de m-a petrecut. Mama a rămas sub zdruncinul lacrimilor acasă privind după noi, ca o stană de piatră în mijlocul ogrăzii

Pe drum până la gară am schimbat puțin vorbe cu tata. Eu am mânat cai deși eram îmbrăcat în uniformă. Eram vesel. La despărțire în gară i-am sărutat mâna și sărutându-mă mi-a spus: - I-a seamă băiete, că-n război pleacă mulți dar vin puțini... - Fii foarte atent ce faci, și, pentru prima oară l-am văzut cu lacrimi în ochi, pe obrazul roș ca focul.

Dealul Racovei l-am suit cu inima plină de entuziasm, împingând de trăsuri fără ca tata să meargă pe jos.

La Tulcea

Mergeam pentru a treia oară cu trenul. De data aceasta mândru de demnitatea mea, de ofițer, și încrezător în forțele mele, luasem bilet la clasa a 2 - a în tren. Tot timpul, apoi, mi-a fost ocupat de grija schimburilor de tren, pentru a ajunge cu bine la Tulcea, unde era Regimental 10 Vânători. Acest lucru mă îngrijora oarecum, fiindcă era pentru prima dată când pășeam fără sprijin și-n locuri necunoscute....

Călătoria de la Galați la Tulcea cu vaporul, mi-a prilejuit multe și frumoase desfătări panoramice de la locurile noi pe care le vedeam dar și gânduri felurite privind ce va urma.

Ajuns la Tulcea pe o vreme cu un soare, plaiurile tulcene fiind învăluite feeric în razele acestuia, ce mă predisunea plăcut și mă îndemna la activitate și voie bună, am ajuns la comanda Batalionului 10 Vânători, transformat acum în regiment cu două batalioane și cu efectiv și echipament de război. Aici, după prezentările de rigoare, care pentru mine au avut drept efect, emoții și șocuri intimidante și apoi de curaj și de bucurii în reușite - am fost repartizat la comanda plutonului I din batalionul I, compania I - a. După aceea în tot timpul zilei și a doua zi am făcut cunoștință cu, comandantul companiei locotenentul Dumitrescu V. Acesta, după ce m-am prezentat

m-a repartizat și instalat comandant al plutonului întâi, a mers cu mine la comandantul unității Cojocariu C., în fața căruia am fost nevoit să mă prezint din nou.

Fiindcă regimentul se pregătea în vederea mobilizării și acțiunii, ce trebuia să înceapă la 15 August 1916, a doua zi mi-am semnat toate formele pentru soldă, lăsând tatii acasă toată suma de 370 lei lunar. Tot acum am primit o soldă de echipare de 300 lei din care mi-am oprit o sută și restul l-am trimis acasă părinților. Peste altă săptămână mi s-a mai dat o sumă de 300 lei pentru echipament. Toate mă bucuram și mă entuziasmam. Cu ofițerii mă luam greu la sindrofii de noapte de la care mă feream sub toate formele. Pentru acest motiv locotenentul Dumitrescu era cam supărat pe mine și căuta să mă ție din scurt cu observațiile de rigoare militare, arătându-mi nemulțumirea pe față că sunt prea închis și... zgârcit. Eram timid și stingher. Cu ostașii, în mijlocul cărora stăteam permanent, chiar în timp de repaos, o duceam foarte bine și mă ascultau.

Nu știu cât de repede au trecut cele 8-10 zile de la concentrare, dar știu că abia mi-am făcut carnetul de apel al plutonului, m-am deprins cu comanda, regulile militare și garda, când într-o dimineață, locotenent colonelul Lalescu, comandantul regimentului ne spune ca să fim gata de plecare pentru a doua zi. Toată ziua ostașii au spălat, curățat și aranjat echipamentul de război pentru plecare.

Uitam să spun că din prima de echipament mi-am cumpărat un ceas de argint de 30 lei, pe care în timpul instrucției l-am pierdut, sărind din buzunar și nu l-am mai găsit. Apoi mi-am luat altul *Langiu* (!!) din Alexandria.

Pierderea, conform teoriei fataliste, n-a fost de rău augur. Cu vaporul și apoi cu trenul de la Galați, am fost duși la București, în ziua de 8 August 1916. Și trecând noaptea pe calea Victoriei am poposit în cantonament la Copăceni, făcând pe lângă instrucție de antrenament și pază la diferite depozite apropiate și gardă de onoare la palatul regal de la Copăceni, unde regele Ferdinand venea în cursul nopții. Eu am făcut de gardă două nopți și am avut ocazia să-l văd pe rege venind, singur, în mașină deschisă, fără pretenție la onor de ceremonie - prin scoaterea gârzii, ci doar salutat de santinele și ofițerul de gardă.

Un conflict semnificativ

Un conflict petrecut între un locotenent activ, comandantul companiei a 2-a, din batalionul 2, în timpul instrucției pe câmp pe o miriște de grâu între jumătăți și proprietarul moșiei care venise cu șareta pe lan, pune în evidență mentalitatea de jnapan a unor exploatare. Proprietarul insultă ofițerul și-l somează să nu mai facă instrucție printre clăile cu fân, și să plece cu trupaimediat. Ofițerul se opune, dar nu-l lovește să-l pună pe fugă. Raportează colonelului Lalescu și maiorului Dejoianu și opiniază că nu-i cazul să se bată un militar cu un civil în duel. Dar l-au acuzat pe locotenent că n-a reacționat cu arma s-au sabia la insultă imediat, dând dovadă de spirit militar combative și energic la provocări. Locotenentul era și el proprietar și fiu de moșier, crescut în *dolce farniente*, iar cariera militară o alesese ca un mijloc elegant de a se face remarcat în societate. Pe această temă s-a discutat mult între ofițeri. Fiecare dându-și părerea în raport de vicisitudinile vieții de familie și societate...

Deplasarea zepelinului²⁰

Regimentul 10 Vânători, venise lângă București ca rezervă de șoc și intervenție asupra armatelor dușmane de la sudul Dunării. Aici am stat până în noaptea de 15 August 1916, când s-a făcut declarația de război Puterilor Centrale în cinstea zilei onomastice a reginei Maria. Odată cu aceasta,

un ordin fulger, ne deplasează spre Alexandria, în aceeași noapte, deoarece se bănuia că bulgaro-germanii vor face o demonstrație trecând Dunărea. Coloana regimentului trecuse un pod peste Argeș, când trenul regimentar, cu felinarele aprinse la conducători ajunseser pe pod. Un zepelin german își face apariția la o înălțime de unde se vedea doar ca un mic butuc mișcător negru printre stelele nopții senine și liniștite. Vuietul motoarelor ce se revărsau în noapte părea o vijelie stridentă, sacadată ce-n fiora inimile tuturor. Apoi, canonada de artilerie deschisă de toate bateriile de apărare a Bucureștiului, eclatările²¹ cu trăsnete puternice în jurul navei aeriene, iluminată feeric de luminile *jucăușe*, trimise de reflectoare, făcea ca momentul pe cât de aparent *sărbătoresc* pentru sufletul meu, să fie în realitate pe atât de sinistru, groaznic și înfiorător, răscolind adânc și fără ocolire instinctele de conservare ale ostașilor. Aceștia, acum, sub această amenințare, căutau un sprijin moral, îmbărbătare la orice inițiativă pe care o cereau șefilor lor de grup, secție și pluton, aflați lângă ei și cu ei prin întrebări șoptite: - Ce facem domnule caporal? - Ce facem domnule sergent? - Ce e asta domnule sublocotenent?

Pentru mine a fost prima confruntare cu spaima războiului și curajul provocat de mândria de ofițer comandant, păzitor al vieților subordonaților și totodată luptător întărindu-mă... . Primul moment *solemn* de război, îl simțeam în toată ființa mea de om și ofițer aflat în situația de comandant ce trebuia ascultat. Șoaptele și întrebările *fulger* ale sergentului, caporalilor și ostașilor mă ridicau într-o postură de curaj, stăpânire de sine și viziunea lucidă a situației, încât măsurile de prevenire, apărare și adăpost îmi veneau repede și le comunicăm ca *de pe carte*, așa cum ziceau ostașii, fără a aștepta comanda domnului colonel Lalescu, care mergea călare în fața plutonului meu, în fruntea batalionului, alături de cei doi maiori și căpitanii Teancevici și Manoliu (ciacâr) adjuncții batalioanelor. Primul ordin instinctiv a fost să se comunice scurt, luminile stinse la țigări și la trenul de luptă, toată lumea în șanțul școlii culcat. Apoi m-am repezit între caii grupului de comandanți și am strigat: - Domnule colonel, dați-vă jos de pe cai și treceți la adăpost! Căpitanul Manoliu mi-a strigat entuziasmat și tare: - Bravo sublocotenent! Jos cu toții și la șanț și caii la adăpost între arbori.

În acel moment, nava aeriană, zepelinul, silit de barajul feeric dar infernal al obuzelor din jurul lui, ce se arătau mai dese decât stelele, a început manevrarea, descumpănit și dezordonat, cu o deplasare spre sud, chiar pe deasupra batalionului nostru. La un moment dat două detunături puternice în urma trenului regimentar ne îngrijorează. Peste câteva secunde vine vestea că o bombă a căzut în Argeș lângă pod și nu cu mult în spate, aproape de ultimele două căruțe care nu respecteseră ordinul și nu stinseseră felinarele.

Apoi încet, încet, zepelinul s-a prăvălit peste Dunăre trecând pe deasupra Alexandriei. S-a anunțat că i s-au avariat două motoare fără a fi distruse nacelele și spart învelișul. Canonada a încetat și noi ne-am deplasat, bucurându-mă de aprecierea prezenței de spirit în preajma pericolului, elogiată de căpitanul în Manoliu rezervă dar privit rău de maiorul Dejoianu.

În acest timp, în care armatele române inaintau vijelios în Transilvania, degajând frontul din Franța prin dislocarea celor 20 de divizii germane și aruncarea lor, contra noastră; demoralizarea armatei germane a sporit odată cu apariția și utilizarea primului tanc englezesc pe frontul de apus. Berta germană, cel mai mare tun al fabricilor germane..., cu o bătaie de peste 50 Km nu-și atinsese scopul, dar blocada instituită de Antanta asupra Puterilor Centrale părea însă că-și atinge obiectivul, provocând o grozavă lipsă de alimente inamicului.

De la Alexandria, unde am stat 3 zile, am mers la Oltenița - pe malul Dunărei - acolo unde regimentul nostru trebuia să facă de pază și eventual să oprească orice încercare de trecere, de către bulgari și germani. Iată-ne făcând acest serviciu de pază,

conform ordinilor și informațiilor, cu deplasări numai noaptea, cât se poate de repede și, cu ostași care s-au mobilizat atât de bine, încât la căderea Turtucaei ne găseam la 40 km de Oltenița la Pietrile – Flămânda și-n 8 ore de marș forțat am ajuns în fața Turtucaei pe malul stâng al Dunării. Dar Turtucaia căzuse și focuri de armă și de tun se auzeau dincolo de sat. Pentru a preîntâmpina o invazie peste Dunărea dușmană, ne-am postat pe poziții la paza tunurilor de 150 mm, care trebuiau să acționeze în caz de nevoie.

Demonstrația noastră de la Flămânda, fusese făcută cu mare îndrăzneală pentru a salva căderea Turtucaei. Pentru oprirea ofensivei germano-bulgare în Dobrogea, au fost aduse la Flămânda, conform planului generalului Averescu: Regimentul 60 Infanterie, Regimentul 5 Vlașca, Regimentul 33 Infanterie, Regimentul 10 Vânători și Regimentul 3 Roșiori²². Această trecere a Dunării a fost bine organizată și supravegheată de însuși generalul Averescu, așezând pe mal între sălcile luncii baterii de tunuri de toate calibrele, pentru curățirea terenului de invazie și aruncarea podului pe vase. Până au fost gata pregătirile am stat la Pietrile un sat de lângă Dadilom în lunca Dunării lângă Flămânda.

În noaptea trecerii fluviului, după încetarea canonadei de artilerie - care a durat o oră, plutonul meu a fost imbarcat în două bărci, la flancul stâng, iar sublocotenentul activ Gorschi cu plutonul lui din compania a treia, în două bărci la flancul drept al batalionului. Acest dispozitiv corespundea respectiv la dreapta și stânga satului Babara din Bulgaria ce trebuia ocupat prin lupte de Regimentul 10 Vânători. Se presupunea că, prin așezarea lui pe o culme ce domina și malul stâng a Dunărei și câmpia bulgară ce ducea către Sofia, dispunea de o poziție strategică ce va favoriza o mare rezistență.

Plutonul de sub comanda mea și cel al lui Gorschi erau socotite de risc, adică de sacrificii, în caz de necesitate, al întregului pluton. Ajunși pe mal, trebuia să luptăm curățând terenul în pantă către sat, până la ocuparea satului, pe o distanță de 800-900 m.

Însuflețirea ostașilor mei pentru acest obiectiv, reușeam să o mențin ridicată. De pe malul bulgăresc curățat de focurile tunurilor noastre, veneau focuri rare de armă. Curentul apei ne-a scos la malul drept cu mai mult de 200 metri deviere în jurul apei. Tot timpul de aproape o oră, în noapte către ziuă, bărcile deși văslite cu energie de soldați, luau apă și mergeau încet.

Ostașii, din barca în care eram eu, aruncau organizați apa afară cu câmile. Se zvonea că barca lipoveni care au fost aduși cu forța și prin surprindere, cu bărcile lor, le găuriseră pentru a ne îngreuna trecerea. Barcagiul nostru se jură că nici nu s-a gândit la așa ceva deoarece e și viața lui în pericol, dar justifică că n-a avut timp să o repare fiind solicitat prea repede.

Ajuns la mal fără pierderi, cu tot echipamentul și sacii de gloanțe, am supt malul cu subordonații făcuți scară. Apoi am desfășurat ostașii în trăgători prin tăvălire și apoi am început salturile înaintând prin focuri rare, prin sistemul meu de tăvălire, modalitate prin care se păstrau arma și cartușele curate.

Era pentru mine și ostași, primul contact de luptă și pe lângă fiorii gloanțelor izolate și rare ce cădeau scoțând praful în jurul nostru și-n față mi se întărea un fel de responsabilitate pentru orice mișcare ce o făceau ostașii pe linia desfășurată și cu grija inamicului din față. Nu am angajat deocamdată trageri împotriva inamicului, deoarece acesta nu era încă vizibil.

Într-o formație răsfirată, profitând de revărsatul zorilor, ne-am grăbit să ocupăm o movilă de la marginea satului. Acesta era în flăcări și roșul-sângeriu al răsăritului de soare făcea o impresie îngrozitoare, de-a dreptul sinistru. Ne-am apropiat cu repeziciune dar și cu multă băgare de seamă, printre casele și acareturile aprinse, spectacolul fiind jalnic și înspăimântător. Proiectilele artileriei aprinseseră aproape tot satul. Locuitori nu se zăreau, fugiseră cu toții de violentul

bombardament. Câinii urlau, schelălăiau, săreau cu turbare prin ogrăzile încinse de flăcări. La vederea vreunui ostaș, câinii ori se gudurau, schelălăind jalnic, ca și cum ar fi implorat ajutor pentru a scăpa din acel infern, ori se repezeau cu ochii injectați și furioși. Păsările cotcodăceau disperate în păturele încinse acompaniate de mugetul vitelor rămase în graba fugii pe întuneric, făcând să tremure inima și celui mai împietrit dintre noi [...]

Spitalizarea

Peste 4 zile (vineri, 26 octombrie n. ns.), la cererea mea, am fost evacuat la Bârlad, unde am stat 15 zile, până a început să mi se vindece rana²³ de la mână. În toată această perioadă am fost internat într-un salon al Spitalului "Bârlad și Elena Beldiman"²⁴ cu încă șase învățători cu diferite răni în curs de vindecare. Îngrijirea o făcea doctorul Cerchez care era și directorul spitalului. Cerchez era și doctorul tatei și mă vindecase și pe mine de o dublă pneumonie cu 9 ani în urmă.

Aici au venit să mă viziteze tata și mama și am stat de vorbă cu ei la Hanul lui Botez²⁵. Acuma erau chiriași la jidanca Sănduleasa.²⁶ Întâlnirea cu părinții a fost duioasă. La întâlnire mamei i s-au umplut ochii de lacrimi și m-a sărutat mult de bucuria revederii. Tata era mult mai reținut dar tot așa de duios și cu vocea scăzută și tușind să-și ascundă emoția mă întrebă dacă rana e grea. Acum că mă întorsesem de pe front și purcesem la povestirile de rigoare a periplului meu militar, tata a început să se gândească să mă rețină la țară.

Rana era considerată prea ușoară, pentru a fi scutit de efortul războiului. Și apoi, la aceasta se adăuga și dorința mea de a reveni pe front. Așa că, eu le-am aprobat sfaturile și propunerile pentru a-i mângâia și a le împăca sufletele și nădejdiile. În sufletul meu domina însă mândria de a conduce în luptă o unitate mai mare și mai ales de a mă face cunoscut, acum că prinsesem *meșteșugul* luptei, crezând cu toată siguranța că voi avea arme și oameni ca în Regimentul 10 Vânători și mai ales din cele noi, performante - trimise de aliați. M-am despărțit destul de emoționat de tata și mama la han și am revenit la spital.

Ca infirmieră benevolă aveam pe domnișoara Arghir profesoară la Liceul industrial de fete "Codreanu"²⁷. Era fată bătrână de 40 de ani și foarte nervoasă. Dormea lângă salonul nostru și orice zgomot făcut de noi ofițerii, cântec ori plimbare o enerva. Nu putea să înțeleagă că deși suntem răniți, eram tineri și nu bolnavi; în curs de vindecare și aveam nevoie de destindere după greutățile frontului. Venea și ne admonesta din ce în ce mai aspru, întinzând persecuția și asupra mâncării, reducându-ne porțiile drept pedeapsă. Am fost nevoiți să ne plângem doctorilor care ne-au dat câștig de cauză, interzicându-i-se să mai vină la noi. Puteam să ne plimbăm de acuma cu ușurință în parcul spitalului și chiar în orașul pe care îl știam atât de bine, din anii liceului, și de care mă legau nenumărate și placate amintiri.

Deși rana nu mi se vindecase complet, masajele făcute de două-trei ori pe zi de către o infirmieră rusă abilă au făcut să îmi pot mișca destul de bine mâna stângă, cea rănită. După două săptămâni am fost trimis la Galați la un Centru de repartizare. Aici am refuzat trimiterea la Regimentul 33²⁸ cerând să rămân tot în cadrul Regimentului 10 Vânători alături de camarazii mei. [...]"

Note:

1. Vezi Marcel Proca, *Bârladul în contextul primului război mondial (IV. 1)*, în "Elanul", Nr. 182, aprilie 2017, pg. 1, 12-16.
2. În 1911 armata română adoptă prima ținută de campanie, adaptată la războiul modern, ce este făcută din material gri-verzui, diferențierea între arme și specialități făcându-se prin culorile de la petlițe și paspoale (cusături de culoare distinctivă) și cifre sau alte atribute montate la coifură și epoleți. Inițial, ținuta se compunea din bluză și pantaloni de culoare gri-verzuie,

cu mantaua aferentă. Pentru pantalonii de cavalerie, artilerie și geniu se păstrează încă o nuanță mai închisă, denumită în epocă, gri-negru. Pentru ofițeri se purta un chipiu moale cu însemnul unității în frunte, montat inferior față de cocarda tricoloră. Generalii purtau însă "soarele de general". Pentru trupă, se purta capela românească, cu clape, cozoroc și ciocuri înainte și înapoi. Drept încălțăminte se folosesc bocanci sau cizme. Cizmele puteau fi înlocuite cu bocanci cu jambiere sau molietiere. Echipamentul este și el acum lucrat în culori de disimulare. Toată pielăria este acum făcută din piele de culoare naturală, maro deschis.

Însemnele de unitate se purtau la coifură, așa cum spuneam mai sus, și la epoleți. Acum apar gradele în inele pe epoleți de postav la toate ținutele, pentru ofițeri fiind chiar o premieră în armata română. Până atunci, grade la epoleți fuseseră purtate doar la mantale și bluze, în cazul ofițerilor, și doar la bluze, pentru trupă. În rest, gradele erau purtate la mâneci. Doar la ținutele de ceremonie se mai foloseau epoleții cu franjuri și stele, care, de asemenea arătau gradul purtătorului. Astfel, la 1912, apar gradele așa cum le știm noi până astăzi.

Această uniformă însă va fi și ea modificată. Observându-se cum armatele deja beligerante își adoptă ținutele conform necesităților războiului și astfel și în armata română se modifică uniforme. Poate cea mai importantă schimbare este aceea a nuanței de culoare a fondului uniforme. Aceasta devine acum mai apropiată de gri-albăstrui, sau chiar gri cu totul. Motivul este unul cât se poate de simplu: rațiuni economice care au făcut ca pigmenții folosiți la colorarea postavurilor să devină mai greu de găsit și astfel, culoarea să transească mai înspre gri.

Altă modificare este în croiala generală, ce devine mai practică și mai simplă. Buzunarele sunt tăiate mai simplu cu clapele drepte, pentru ofițeri cu burduf, iar pentru soldați îngropate. Totodată dispar însemnele de unitate de la chipiele și epoleții ofițerilor. Pentru chipie se montează în loc, cifra regală. Această ținută acum devine și purtabilă la orice ocazie, apărând vestoane și fiind aplicate elemente de ceremonie direct peste această uniformă.

Apar cu această ocazie câteva norme pentru însemne care însă nu vor rezista. Vorbim aici de apariția unor culori speciale pentru fiecare corp de armată, purtat la epoleți și de faptul că, pentru ofițerii inferiori, tresele erau dispuse longitudinal pe epolet, iar nu transversal, așa cum suntem obișnuiți. În plus, gradele se repetau și pe guler. Aceste norme însă, cum spuneam și mai sus, vor fi desființate din motive temporale și ale epocii, nemaiaivând cum să fie aplicate cu totul. Totuși, le redăm mai jos pentru a observa celelalte elemente care au rămas în uz. 4. însemne ceremonie 1916

Uniformele ofițerilor, din timpul războiului, păstrează însemnele introduse în 1912 și croiala introdusă în 1916. În plus, odată cu finele lui 1916, este introdusă și casca md. Adrian, de inspirație și fabricație franceză, ce purta în frunte, cifrele regale ale regilor Carol I și Ferdinand. <http://www.resboiu.ro/ceva-despre-uniformele-romanesi-din-marele-razboi/>; Cristian Vlădescu, *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din 1945*, Editura Meridiane, București, 1977, pg. 112-114.

3. Între 1. 04. 1915 și 1. 10. 1915 a efectuat stagiul militar cu T. R. în cadrul Regimentului 12 "Cantemir".
4. 1915 n. ns.
5. În epocă, la Bârlad, chipiile ofițerești se confecționau la ceaprazăria lui Varlam. George D., Dumitru Stoica, Mielu Moldoveanu, Lulu Macarovici, *Strada Mare a orașului Bârlad la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*, în *Bârladul odinioară și astăzi*, Vol. III, București, 1984; Vezi și Mirela Proca, Marcel Proca, *Viața cotidiană în Bârladul secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea*, Editura Sfera, Bârlad, 2011, pg. 128-133.
6. O confuzie a memorialistului legată de celebrele săbii de Toledo.
7. dr. Teodor Cerchez (1854-1934). Asistent univ., dr. medic, cercetător, al doilea director al Spitalului "Bârlad și Elena Beldiman" (1891-1898). În august 1916 a fost mobilizat și a fost numit chirurg-șef al tuturor spitalelor militare și militarizate din Bârlad, calitate în care a cunoscut și colaborat cu diferite somități medicale românești. Traian Nicola, *Valori spirituale Tutovene...*, vol. 2, litera C, 2001, p. 65; Casa acestuia încă există (imobil unde a funcționat până la retrocedarea către foștii proprietari Școala de muzică și arte plastice "Nicolae Tonitza" - str. Mihail Kogălniceanu, nr. 6) și inițialele numelui sau se pot vedea în medalionul situat deasupra ușii de la intrare.
8. Victorie franceză din 5-12 septembrie 1914 care a oprit pe germani la porțile Parisului și determinat trecerea de la războiul de mișcare la cel de poziție, ce a caracterizat Marele Război.
9. Aici se face o asemănare cu Italia, a cărei formă geografică este ca a unei ciubote. Italia, și mai apoi România și-au declarat neutralitatea la începutul primului război mondial, ambele făcând parte din Tripla Alianță (Puterile Centrale) alături de Germania și Austro-Ungaria.
10. Regele Carol I a murit la Sinaia la 27 septembrie 1914.
11. Autorul nu este bine informat, în fapt P.P. Carp în poziția adoptată la Consiliul de Coroană de la Sinaia (21 iulie/3 august 1914), s-a pronunțat categoric pentru alianța cu Germania și împotriva pericolului rusesc: "Nu putem să rămănem neutri... avem vechi angajamente și trebuie să ale respectăm... dacă vrem să stăm neutri... vom fi invadați fatal fie de unii fie de alții... Victoria Triplicei este sigură, indiscutabilă". După Petre Carp conflictul este expresia luptei dintre germanism și slavism din care va ieși cîștigător germanismul. "Cei care mergem cu Tripla Alianță și să declarăm imediat război Rusiei. Mi se vorbește de opinia publică. Nu mă preocupă". Pentru desfășurarea Consiliului de Coroană vezi Alexandru Marghiloman, *Note politice*, vol. II, Ediție și indice de Stelian Tănase, București, Editura Scripta, 1993, pg. 148-152; Petre P. Carp (n. 29 iunie 1837, Iași - d. 19 iunie 1919, Tibănești, județul Iași) om politic, membru marcant al Partidului Conservator, inițiator al Societății Junimea (1864), diplomat, de mai multe

- ori ministru și prim-ministru (1900-1901, 1911-1912), președinte al Partidului Constituțional (1891) și al Partidului Conservator (1907-1913). A militat pentru intrarea României în război alături de Puterile Centrale.
12. IC. Brătianu a arătat care este punctul de vedere al Guvernului: "Noi cerem ca România să rămână neutră. Tratatul... nu ne obligă, dar chiar dacă ne-ar obliga, România nu poate admite ca aliații ei să dispună de soarta ei fără ca măcar să-și dea oboseala de a o vesti... Sentimentul public este aproape în unanimitate împotriva războiului... Războiul va fi lung și vom mai avea prilejul să ne spunem cuvântul". Alexandru Marghiloman, *op. cit.*; Ion I. C. (Ionel) Brătianu (1864-1927), președinte al Partidului Național Liberal, prim-ministru în 1900-1910, 1914-1918, 1918-1919, 1922-1926, 1927; și arhitect al tratului României cu Antanta premergător intrării în război.
  13. Memorialistul face o confuzie cu situația din cel de-al doilea Consiliu de Coroană de la Cotroceni (2 iulie/3 august 1916) când s-a decis intrarea României în război.
  14. Poziția clară a Regelui Ferdinand a fost afirmată abia în Consiliul de Coroană de la Cotroceni, când - va consemna I.G. Duca, în amintirile sale - a încheiat discuția, precizând "că astăzi, după ce a auzit glasul tuturor fruntașilor țării, este și mai convins că a avut dreptate și că intrarea în război pentru realizarea idealului național este singura soluție corespunzătoare adevăratelor interese ale țării [...]. Să nu ne facem iluzii, ne așteptăm mari jertfe și cumplite suferințe". Înainte de a ridica ședința, adresa fruntașilor țării un călduros apel la concordie în interesul suprem al patriei. I. G. Duca, *Regele Ferdinand la Consiliul de coroană de la Cotroceni*, în "Generația Unirii", nr. 10 din 25 decembrie 1929; Vezi și Ion Bulei, "*Bunul nostru rege: Ferdinand*", București, Meteor Publishing, 2017, pg. 122-125.
  15. Pentru atmosfera politică din perioada neutralității vezi și recenta apariție editorială Nicolae Polizu-Micșunești, *Nicolae Filipescu. Însemnări (1914-1916)*, Studiu introductiv, note, index și bibliografie de Doru Dumitrescu, București, Corint, 2017.
  16. Diplomați, politicieni, ziaristi se înființează în România pentru a convinge pe rege sau pe primul ministru să intre într-o tabără sau alta. Împăratul Wilhelm al doilea, împăratul Franz Josef trimit scrisori, și curieri pentru a pleda cauza Triplei Alianțe. I.G. Duca notează în *Amintiri*: "Pe regele Carol aceste intervenții îl torturau groaznic. El socotea că onoarea lui era angajată în alianța noastră, că nu se ține cont de obligațiunile ei a însemna a-l pune în situația de a-și călca cuvântul militar." <http://www.stelian-tanase.ro/consiliul-de-coroana/>
  17. Cum era și cazul ministrului austro-ungar la București, contele Ottoker von Czernin, care se insinua pe lângă principele Ferdinand, insistând ca regale Carol să-și facă "datoria de onoare", evitând astfel "o miserabilă trădare". Acad. Paul Cernovodeanu, *Ferdinand I cel leal, regele tuturor românilor*, Editura Andreas, București, 2016, p. 49.
  18. Satul natal al autorului.
  19. Potrivit documentelor militare a fost concentrat la 25. 07. 1916. Certificat cu Nr. 64206 din 02.10.1991.
  20. Zeppelin. Navă aeriană dirijabilă de mari dimensiuni, construită din metal, cu numeroase compartimente umplute cu hidrogen sau cu alt gaz mai ușor decât aerul; dirijabil.
  21. Din fr. éclater. A străluci, a impresiona puternic prin strălucire. Fig. A izbucni, a se manifesta violent, brusc.
  22. Unitate militară de cavalerie din garnizoana Bârlad, alături de celebrul Regiment 2 Roșiori - ce s-a făcut remarcat, în timpul primului război mondial, prin celebra șarjă de la Prunaru, sub conducerea colonelului Gh. Naumescu.
  23. Rănit în bătălia de la Predeal-Azuga (12-23 octombrie 1916) fiind încadrat în Regimentul 10 Vânători.
  24. Planul clădirii a fost făcut de arhitectul A. Orăscu, inaugurarea având loc la 26 aprilie 1881. Construcția reprezenta pentru data respectivă un progress remarcabil, spitalul dispunând de un sistem de calorifere în pereți ce îmbina încălzirea cu ventilația naturală. Un rol important la ridicarea noului local pentru spital l-a jucat dr. Constantin Codrescu (24 ianuarie 1840, Bârlad - 30 ianuarie 1891, București) director al acestuia între 1866 și 1891.
- În fața spitalului a fost amplasată în 1903 o statuie reprezentându-l pe dr. Constantin Codrescu, opera sculptorului Fritz Stork. Ansamblul de clădiri a fost demolat treptat după cutremurul din 1977. Până de curând se mai puteu zări câteva din ruinele acestuia.
25. Din reclamele vremii rezultă ca funcționa ca locantă economică, situată pe strada 1 Decembrie vis-à-vis de actuala Policlinica stomatologică, proprietar fiind un anume George Botez (în prezent proprietatea familiei Genete). Silion utilizează însă denumirea încetățenită de han, deoarece dispunea de spațiu de cazare (10 camere) "precum un grajd pentru cai și butcării pentru trăsuri". "Paloda", 27 octombrie, 1898; Vezi și Mirela Proca, Marcel Proca, *op. cit.*, p. 157.
  26. Hanul probabil fusese vândut ori preluat de altcineva.
  27. Vezi Marcel Proca, *Școala secundară profesională de fete "Nicolae Roșca-Codreanu"*, în "Academia Bărlădeană", An XXIV, 1 (66), Trim. I, 2017, p. 25.
  28. Regimentul 33 Infanterie "Tulcea" din Brigada 20 Infanterie, Divizia 10 Infanterie.

Simpozionul „Mihai Eminescu – luptător pentru renașterea neamului românesc”

- urmare din pagina 1 -

12.00-14.00 – Moment artistic în cinstea poetului Mihai Eminescu.

Parteneri media: Apollonia TV Iași, Total TV Vaslui, Media TV Bârlad, Radio România Iași.

Coordonator eveniment: col. (rez.) Mihai Ștefan Focșa.

Moderator: Conf. univ. dr. Alexandru Amititeloaie

Alocuțiuni: Prof. Dumitru Buzatu – președintele Consiliului Județean Vaslui, ec. Eduard Andrei Popica – prefectul județului Vaslui, prof. Vasile Mariciuc – vicepreședinte al C.J. Vaslui, ing. Corneliu Stângă – primarul comunei Vetrișoia, acad. Ion Hadârcă (senator al României) – „Adevărul despre Basarabia în opera poetică a lui Mihai Eminescu”, prof. univ. dr. Vasile Burlui – „Spiritul eminescian în mass-media de astăzi”, col. (rez.) Mihai Ștefan Focșa – „Mihai Eminescu înaintemergător pe calea făuririi României Mari”, dr. Valeriu Lupu – „Civismul eminescian între patriotism și naționalism”, prof. Costin Clit – „Prezențe eminesciene în județul Vaslui – revizorul școlar Mihai Eminescu”, col. (rez.) Mihai Gheorghiu – „Elemente istorice de continuitate ce au decis soarta poporului român”, conf. univ. dr. Alexandru Amititeloaie –

„A-l rosti pe Eminescu – obligație, drept sau privilegiu”, prof. Gheorghe Clapa – „Mihai Eminescu și ortodoxia românească”.

Din alocuțiunile prezentate a reieșit faptul că geniul eminescian reprezintă leagănul eternității noastre: „Numai poetul ca păsări ce zboară/ Deasupra valurilor,/ Trece peste nemărginirea timpului” (Mihai Eminescu, „Numai poetul”).

Opera eminesciană, în totalitatea ei, este aceea care exercită cea mai mare putere de fascinație asupra tuturor celor înzestrați cu inteligență, cu sensibilitate, cu gust estetic și cu o percepție justă a caracterului, a valorii autentice și a geniului său artistic.

În toate limbile pământului, versul „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată” valorează cât o întreagă operă.

Trinitatea Homer, Goethe, Eminescu ne cutremură pentru că, prin Eminescu, România se află pe același plan cu două leagăne ale culturii universale: Grecia și Germania. Dar Eminescu nu s-ar fi transformat în mit dacă nu ar fi avut, pe lângă geniu, și un adevărat cult pentru muncă.

Cei din preajma poetului, Slavici, Creangă, Caragiale, au intuit genialitatea eminesciană; Veronica Micle îl considera „Dumnezeul poeziei” și una dintre cele mai strălucite minți, iar Maiorescu motiva refuzul lui Eminescu de a primi o medalie din mâna reginei Carmen Sylva astfel: „Rege al însuși al cugetării omenești care alt rege ar fi putut să-l distingă?”.

Geniul eminescian se întemeiază pe trei valori autentice și anume: Adevăr, Patrie și Muncă. Fie ca trinitatea eminesciană să constituie crezul și idealul generațiilor tinere pentru salvarea ființei naționale.

Moment artistic: prof. Elena Barbu interpretează „Dor de Eminescu”, versuri Grigore Vieru, muzica Doina și Ion Aldea

Teodorovici și „Răsai”, muzică și versuri Doina și Ion Aldea Teodorovici; Dan Ailincăi (metodist al Căminului cultural din comuna Văleni, județul Vaslui), recită „Oă în metru antic”; corul de elevi de la Școala generală „Mihail Sadoveanu” din Huși interpretează muzică pe versuri de Mihai Eminescu; Andrei Filibiu, elev la Școala generală din Văleni, recită „Doina” de Mihai Eminescu; corul de elevi de la Școala generală din Tătăreni, Vaslui, interpretează muzică pe versuri de Mihai Eminescu; Elena Ciobanu (elevă, Școala generală nr. 1, Huși, învățătoare Felicia Condurache) interpretează „Cântă cucu-n Bucovina”; Romică Brunchi (metodist al Căminului cultural din Muntenii de Jos) interpretează muzică pe versuri de Mihai Eminescu; Constantin Lericu Tănase interpretează muzică populară cu tematică patriotică.

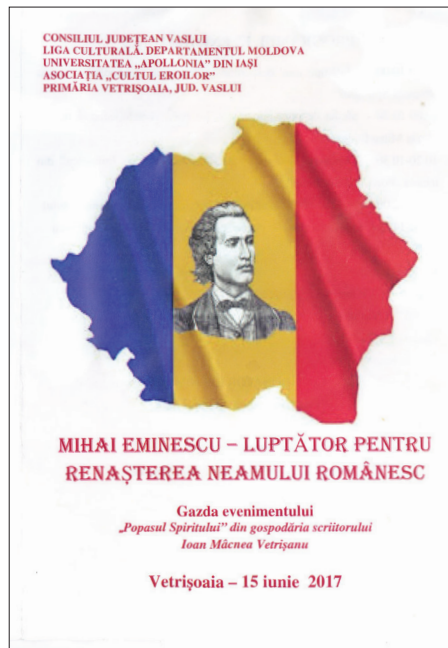
Cu acest prilej a fost sărbătorit și scriitorul Ioan Măcnea Vetrișanu, cu prilejul împlinirii vârstei de 82 de ani, la 16 iunie 2017. Am avut privilegiul să fiu alături de Ioan Măcnea Vetrișanu în lupta cu sine, cu talentul său. Rezultatul îl știm: un șir de cărți admirabile. Orice volum e și o carte de vizită. Acum, la 82 de ani, încă mai aude firul crud al ierbii spirituale crescând. Încă se mai

aud ecouri pe Prut și pe Dealurile din Vetrișoia. Poate atunci când timpul nu va mai avea răbdare cu el, îl vom regăsi acolo unde domnește Eminescu, Blaga, Coșbuc, Alecsandri, adică în Panteonul literaturii române.

Ioan Măcnea Vetrișanu, membru al Uniunii Scriitorilor din România și președintele Cenaclului Literar „Ion Iancu Lefter” este un scriitor consacrat. Cele peste 20 de cărți sunt însemnate realizări ale muncii și talentului unui om care trăiește și creează într-o localitate situată undeva, pe malul drept al Prutului, care poartă numele de Vetrișoia. Cărți scrise cu dragoste și pasiune, care vin să ne convingă, mai mult ca oricând, că o literatură adevărată poate fi creată oriunde și oricând, atunci când la mijloc există talentul și dragostea pentru scris. Apărute în edituri prestigioase, cărțile de versuri și proză reprezintă opera unui scriitor care apare în fața cititorilor săi precum un cititor hotărât să ofere celor prezenți și, mai ales, celor ce vor urma, adevărate fresce din existența unei lumi trăită într-o perioadă plină de zbucium și frământări.

Îndrăznim să-l numim pe Ioan Măcnea Vetrișanu – Om de uriașă anvergură intelectuală. A scris cărți cu atenție deosebită la murmurul vântului, la foșnetul frunzelor și frământărilor oamenilor. Demiurg de fiecare dată când se așează la masa de lucru, scriitorul Ioan Măcnea Vetrișanu participă cu cea mai mare intensitate la drama general umană și zadarnicei încercări de a atinge absolutul.

Talentul său de scriitor răzbate în volumele deja publicate și apreciate de critică. Acum, la vârsta de 82 de ani, îi dorim sănătate, noi succese, o viață plină de satisfacții și tot binele din lume.

Ziua iei românești și... Sânzienele, 24 iunie...

Ion N. OPREA

Ziua de 24 iunie a fost recunoscută oficial în 2015 de către primăria Washington, ca "Ziua Universală a Iei" în capitala americană. Anul acesta, acest frumos simbol al culturii și tradițiilor românești este sărbătorit chiar pe data de 24 iunie, de Sânziene. Sâmbătă, 24 iunie la ora 12 la Capitol Reflecting Pool (partea dinspre Strada 3, NW) românii și oaspeții lor se reunesc și-și fac poze, una dintre ele va fi aceea cu Capitoliul în fundal. Poza de grup va fi făcută exact la ora 1 pm.

Ziua Universală a Iei nu este o campanie publicitară, ci o celebrare a Iei tradiționale românești, oriunde s-ar afla pe planetă. Această zi este o inițiativă fără precedent care a luat naștere pe Facebook, unind iubitorii României din toate colțurile lumii.

Inițiată în ianuarie 2013 și coordonată de comunitatea online La Blouse Roumaine, Ziua Universală a Iei s-a sărbătorit pentru prima dată pe 24 iunie 2013, de Sânziene. În acești patru ani, Ziua Iei a devenit un adevărat eveniment global, fiind sărbătorită pe șase continente în 55 de țări, 130 localități și 200 de evenimente și a contribuit decisiv la re poziționarea Iei și culturii tradiționale românești după 27 de ani de la căderea comunismului.

În această zi, românii și iubitorii României sunt provocați să poarte ia, splendida bluză a portului popular, sau cămăși tradiționale românești. Participanții la eveniment sunt deasemenea încurajați să aducă și obiecte populare românești care au fost folosite ca decor pentru pozele care s-au făcut cu această ocazie, spune sursa de pe net, de unde am cules informația.

În afară de nelipsita Ie, ce altceva s-ar potrivi mai bine nu numai pentru românii de acolo, în tradiție strămoșească, poate de la dacii noștri adusă, decât povestea acelei tradiții a sărbătoririi dar și a folosirii a ce se numesc Sânzienele nu numai la români. Că ele reprezintă puntea de legătură între vremurile prezente cu acel trecut milenar, de care cu dragoste ne aducem aminte... celebrate în mai toate colțurile lumii, din America Latină sau Asia, până hăt, în Europa noastră...

În lucrarea „Timpul sacru – Sărbătorile de altădată”, Marcel Lutić, un etnograf, explică, numele de Sânziene are multe semnificații, mai importante sunt trei, toate legate de data de 24 iunie, termenul se raportează la zânele bune, foarte active în noaptea de 23 spre 24 iunie, când este însăși sărbătoarea, numită în general Sânziene sau Drăgoaica în unele părți, în sudul Românie de exemplu. La zânele bune, dar și la florile care înfloresc în preajma zilei de 24 iunie. Acum, de 24 iunie, creștinii sărbătoresc ziua nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, al celui care cu mai bine de 2000 de ani în urmă l-a botezat în apele Iordanului pe Hristos, Mântuitorul nostru.

Originea Sânzienilor, însă, au o vechime mai mare, precede cu mult momentul nașterii lui Iisus, sărbătoarea aceasta ține de cultele precreștine și este legată de solstițiul de vară – 21 iunie - și care marchează începutul verii astronomice, motiv pentru care Mircea Eliade, cunoscutul istoric al religiilor,

scriitorul și etnologul Romulus Vulpescu sau istoricul-arheolog Vasile Pârvan, consideră că denumirea de Sânziene provine nu de la ce credeau primii creștini, de la numele lui Ioan Botezătorul – sanctus dies Johannis – ci de la doar latinescul sanctus, adică Sfântul și zâne, numele zeiței romane Diana, la forma pluralului -ziene.

Alt etimolog, lingvistul Alexandru Ciorănescu, recomandă o proveniență multiplă – etimologia sanctae Dianae, combinată

cu Sanctus Johannes.

În folclorul românesc Sânzienele sunt zânele bune care trăiesc în cete și își manifestă prezența doar în noaptea de 23 spre 24 iunie, când, deschizându-se cerurile, frumoasele se lasă plutind, prin văzduh, se lasă aproape de pământ, să intensifice mirosul florilor lui, împart rod holdelor, vindecă bolile oamenilor, sporesc puterea tămăduitoare a plantelor de leac, dau liber înmulțirii păsărilor cerului dar și a animalelor pământului, alungă fenomenele primejdioase oamenilor și pământului cum ar fi grindina și vijeliile, vifornitele, tornadele, aduc femeilor gustul plăcerilor vieții, să nască odrasle care de care mai sănătoase și voioase, de aceea ele, Sânzienele, se mai numesc și Drăgoaice, cuvânt care înseamnă frumoase, de la „Draga” în limba slavă. În „Imnurile orifice”, drăgoaicele sunt descrise drept „fecioare nmiresmate”, prietene ale săbătiunilor, care poartă de grijă nu numai oamenilor buni, ci și „caprelor și turmelor”, fac în așa fel „ca toate să crească, să sporească și să rodească”.

De ce Sânzienele își fac simțită prezența doar în noaptea dintre 23 și 24 iunie, în timp ce nimfele pe tot parcursul anului? Pentru că, venind ele la numai câteva zile după solstițiul de vară – 21 iunie – data respectivă a fost considerată, încă din vechimea-vechimilor, ca cea în care natura însăși se află în culmea forțelor sale germinative, momentul când se întoarce „crângul cerului spre iarnă”, „iarba începe a se usca” iar „plantele dau îndărăt”.

Deși Sânzienele au o pluralitate de semnificații, important este să amintim și de cântecele bătrânești, în care zâna Iana Sânziana, pe care însuși fratele ei, Soarele, și-o dorește de

soție, această „Doamnă a florilor” este transformată în Lună iar întâlnirea celor doi miri devine imposibilă. Alte astfel de cântece o invocă pe Drăgaica, ca mândră fecioară, care, personificată, încumbă puterea magică de a zămisli cu mirele său care este chiar...Soarele. Că spune și scrie etnologul Ion Ghinoiu în „Dicționarul de Mitologie Română”: „În obiceiurile, credințele și folclorul românesc, Drăgaica păstrează amintirea Marii zeițe neolitice, divinitate lunară, echinocțială și agrară, identificată cu Diana și Luno, în Panteonul roman, și cu Hera și Artemis, în Panteonul grec. În ziua solstițiului de vară, Drăgaica ar umbla pe Pământ sau ar pluti prin aer, se desfată, cântă și dansează peste câmpuri și păduri, împreună cu alaiul său nupțial. Când i se nesocotește însă ziua, Drăgaica stârnește vârtejuri și vijelii, aduce grindină, ia oamenii pe sus și îi îmbolnăvește, lasă florile fără leac și miros”.

Toate cele explicate mai sus, mituri și obiceiuri, păstrate de Sânziene, atestă faptul că avem, ca români, de-a face cu reminiscențele misterelor preistorice, care aveau în centru o nuntă sacră, menită să asigure rodnicia pământului dar și a omului. Sărbătoarea de Sânziene reprezenta și încă semnifică o sărbătoare solară și lunară, legată de cultul recoltei, al vegetației și al fecundității. Având loc la doar trei zile după solstițiul de vară, 21 iunie, cea mai lungă zi a Anului, ea era și este cunoscută drept Ziua Soarelui, Cap de Vară, Ursina, Drăgaica sau Amuțitul Cucului.

Sărbătorită funcție de zonă geografică, unele manifestări privesc și servesc tinerilor care își caută perechea, altele, dimpotrivă, celor bolnavi sau morți, bătrânilor în general.

În ziua de 24 iunie, “Ziua Soarelui”, când, se pare, astrul stă “în loc”, și în cinstea lui, în unele zone, se aprind ruguri uriașe pe culmile dealurilor, flăcăii făcând rotocoale cu flăcărilor, iar culegătorii de plante medicinale strângând numitul “usturoi de sânziene” numai în 24 iunie, și atunci – numai cât timp durează răsăritul soarelui, după care îl expun la soare, să capete infuzia vindecătoare de planta culeasă în acest scop.

Potrivit credințelor strămoșești, cine face băi cu 9 flori “apă de stele” de 21 iunie sau în noaptea dintre 23 și 24 iunie, baie în care a turnat o fiertură făcută din nouă plante – printre care și Sânzierna – va fi tot anul sănătos. Scăldatul ritual recomandă folosirea apelor curgătoare pentru că numai ele sunt acelea care pot spăla omul de toate păcatele făcute, lundu-i nenorocirile și supărările anului care a trecut, punte care îl ajută la îndeplinirea tuturor dorințelor proiectate pentru anul care urmează.” Apa de stele”? Este roua din noaptea de Sânziene, care are efecte magice și e bine, spune același cercetător, Marcel Lutic, ca femeile care se vor a fi tot anul drăgăstoase să se tăvălească noaptea prin roua câmpului, pot aștepta și acasă “apa de stele” culeasă de bătrânele satului care, când o adună, nu au voie nici să vorbească, nici să se întâlnească cu careva în drumul lor către casă.

Petre Țăranu, un fost primar al Dornei, într-un articol intitulat „Mitul Sânzienelor în lumea Dornelor de odinioară” relatează ceea ce reia și ne spune revista Formula As, prin Alina Olteanu, iunie 2017, o legendă, cum „...într-o vreme demult apusă, Dumnezeu a coborât pe pământ cu o ceată de îngeri, pentru ca aceștia să vadă cum trăiesc oamenii. Unul dintre ei s-a întristat la întoarcerea în cer și i-a povestit lui Dumnezeu că a întâlnit o frumoasă păstoriță care își striga mereu fratele pierdut, numit Cucu. Îngerul era dezolat că nu reușise să o ajute pe frumoasa păstoriță și se temea că nu o va putea uita niciodată. Dumnezeu a decis atunci să întrerupă posibilitatea oricărui contact între îngeri și lumea pământeană și i-a transformat pe toți (îngerii) în stele, risipindu-i pe cer. Cum steaua îngerului îndrăgostit continua să vădească semne de tristețe, pâlپând neconsolată pe bolta cerească, Dumnezeu o apucă și o izbi de pământ la picioarele tinerei fete atât de puternic, încât se prefăcu într-o mulțime de scânteii. Porunca

dumnezeiască a fost ca fiecare scânteie să prindă viață pământeană și să se numească scânteiaș, adică licurici, iar preafrumoasa păstoriță a fost prefăcută în zână”, lucru care explică, spunea și primarul, după apariția licuricilor, în ziua de Sânziene, cucul încetează a mai cânta, iar zânele își încep horele lor prin poene de codru încă verde.

De aici, de la faptul că începând din preajma echinoxului de primăvară și până în ziua de Sânziene cucul tot cântă, strigându-și și căuându-și sora, păstorița cea preafrumoasă, de care se îndrăgostesc până și îngerii cerului, după care, deodată, amuțește timp de nouă luni, pornește motivul folcloric care explică de ce sărbătoarea Sânzienelor mai este numită și “Amuțitul Cucului”.

Sărbătoarea Sânzienilor fiind așezată în plin sezon a naturii, când totul germinează, a fost aleasă ca zi, cea mai potrivită, pentru culegerea plantelor de leac, dar pentru că ierburile câmpului, destinate a tot felul de vindecări, să nu-și piardă din proprietățile tămăduitoare, legenda ca și practica vieții au impus respectarea unor canoane la recoltare: este interzis ca la cules să fie smulse rădăcinile plantelor ori ruperea crengilor lor, iar culesul trebuie înfăptuit nu de oricine, ci numai de persoane anume, care nu-s animate de relele vieți. Sânzienele, ca și alte plante, mușetelul, levănțica, frunzele de dafin, salvia, ca și salcia, înainte de a fi puse la uscat și vegheate cum își statornicesc calitățile, sunt duse la biserică, sfințite, ca leacul lor să se păstreze. Adunate și păstrate într-un anumit loc al casei, în apropierea icoanelor, ierburile – devenite ale casei- deprind proprietăți magice.

Purtătoare de sacralitate, florile de sânziene – galbene, albe sau mai rar roșii -, ca și celelalte plante de leac, culese după un ritual anume, spun cei care ni le oferă, mai ales la 24 iunie, de Sânziene, ne “apără de toate relele și de toate bolile”, că mai cu seamă floarea de sânziene “ne aduce noroc trupului și casei” și “sunt bune de leacul menit”, că puse în apa de baie nu numai a copiilor “dau tărie, revigorează și îndepărtează frigurile”. Cât privește pentru fete și femei, cu sânziene în păr sau în sân, sub perne chiar, în noaptea de 23 spre 24 iunie, “frumusețea lor nu numai că devine mai pronunțată, mai observabilă” de flăcăi sau soți, dar și ele în sine devin tot mai... ”drăgăstoase”, cum s-a mai spus.

Florile de sânziene puse sub perna fetelor care au ajuns către măritiș fac ca acestea să-și viseze pe cel cu care se vor căsători. Fetele care fac coronițe cu astfel de flori și le agață unde trebuie în acea noapte, 23 spre 24, iar dimineața găsesc rouă pe ele, este semn că chiar în acea vară își vor găsi iubitul.

Tot în cartea de care vorbeam – “Timpul sacru- Sărbătorile de altădată” – mai scrie: “În ajunul Sânzienelor, spre seară, se aruncă o coroniță de sânziene pe casă, iar dacă aceasta rămâne acolo, înseamnă măritiș grabnic pentru fata care o aruncă. Coronița căzută trebuie aruncată încă de câteva ori, iar a câta oară se oprește pe casă, atâția ani mai are de așteptat fata până se mărită”.

În Bucovina primarului Petre Țăranu, până și mai ieri, dacă nu și astăzi, fetele și, după caz, feciorii, își așează coronițele de sânziene pe cap și, apoi, se îndreaptă spre țarcul vitelor, unde acestea dorm noaptea. Aici, își iau coronițele de pe cap, le așează pe țărșii sau stâlpii de lemn ai țarcului, cât mai aproape de intrare și, dacă, animalele se îndreaptă către ele, una, două sau mai multe dintre animale, atunci dezlegătorii enigmelor deslușesc – câte animale care-s sensibilizate atâtea căsătorii vor fi încercate pe parcursul vieții de depozitarul coroniței.

“Jocul” cu coronița aruncată peste casă sorocește și altceva - anul sau anii când se vor stinge din viață bătrânii...

Deci, să fim atenți, odată pe an sunt Sânzienele – de 24 iunie.

Comorile din cuvinte în cărțile lui Ion N. Oprea

Vasile FILIP

Cuvintele Limbii Române sunt, toate la un loc și fiecare în parte, mine cu metale prețioase. Comori inestimabile. Izvoare din care țâșnesc jerbe de idei ce împărștie lumină. Rădăcini care ne țin în viață și ne asigură dăinuirea, portretizând un neam de oameni născuți și edificați în limba lor. „Patria Limbii Române” – cum se exprima, nu doar poetic. Nichita Stănescu. Bibliotecii întregi au tezurizat operele marilor savanți și scriitori dedicate limbii în care s-au născut ei și pe care au slujit-o cu pasiune, cu credință, cu har, sporindu-i valențele. Îmi amintesc, printre multe altele, de explicația pe care o dădea Victor Eftimiu titlului unui volum al său: „Ođă limbei Române”. „Am scris limbei, și nu limbii, din respect pentru Limba Rămână”

Repet. Un cuvânt care face parte – și el - din fondul principal de cuvinte ale Limbii Române. Dar nu din pricina uzurii pe care a dobândit-o de-o bună bucată de vreme-ncoace prin exces de folosire. Prin conținutul pe care îl sugerează, dar pe care, din păcate, nu tot auditorul îl pătrunde. Mi s-a acrit să tot aud tirade politice (mai ales), care încep „cu tot respectul” și care continuă și se încheie fără a da dovada unui minim respect, față de cuvântul în sine, dar și față de persoana...opozantă. Că unele din acele persoane chiar nu merită a fi respectate, e o cu totul altă chestiune.

Fără a fi un lingvist sadea, ci doar un beneficiar al Limbii Române, scriitorul Ion N. Oprea este dominat, printre multe altele, și de sentimentul respectului față de limba în care se înfățișează în fața cititorilor. Dincolo și dincoace de interesul pe care îl manifestă, în permanență, pentru obiectul numit carte, el dedică volume întregi unor cuvinte. Cuvinte de mare însemnătate în universul lingvistic românesc - și nu numai, - dar și cu încărcătură morală deosebită. *Dincolo, dincoace, alături, împreună, înăuntru, prietenie, viață* și încă altele, o sumedenie, l-au pus pe gânduri pe autor și l-au îndemnat să scrie despre ele; el și colaboratorii lui din Cenaclul la distanță. El singur se mărturiește în *Cuvânt înainte* la volumul intitulat „Înăuntru” și apărut la Armonii Culturale din Adjud –Vrancea în anul 2017: „Înăuntru, cartea de față intitulată astfel, are legătură cu precedentă, *Împreună*, iar aceasta cu restul, publicate până acum în care subiectul este Cartea...” Pe coperta a patra a volumului, Gheorghe A. Stroia detaliază, succint: “Exegezele lui Ion N. Oprea sunt de o rară finețe și valoare documentară, autorul rostind cu voce tare, ceea ce alții nu au curaj să șoptească (...) O carte ce merită a fi lecturată, cu multe stații telurice între vise și dorințe astrale, între împliniri și idealuri.”

Așa cum cititorul fidel s-a obișnuit deja, el găsește și în paginile acestei noi cărți o sumedenie de informații, pe cele mai diverse subiecte, din țară și din lumea largă. George Mandicescu, din Ploiești, ne propune o reîntâlnire cu marii jurnaliști de la Tribuna și Timpul; actorul Grigore Vasiliu Birlic este așezat față în față cu dramaturgul Ion Luca Caragiale; Helen Keller, o americană, prima surdo-mută scriitoare; Irena Sendler – o mamă a copiilor salvați de la holocaust; despre un Dicționar al proverbelor religioase; pictorul ieșean Neculai Ciochină-vernisaș la Parlamentul României; dezvăluiri despre afaceri necurate pe seama unor opere de valoare; mai multe pagini dedicate poetului național Mihai Eminescu. Ceea ce ar trebui să facă și alți autori, dar și toate publicațiile românești. *Căci Eminescu este pâinea noastră cea spre ființă.*

Înăuntru! Un cuvânt cu o încărcătură amplă și profundă, pe care Ion N. Oprea îl cinstește așa cum știe el că se cuvine: dedicându-i o carte întreagă. Prin intermediul căreia îi îndeamnă și pe cititori să pătrundă în miezul vieții și în adâncul întâmplărilor pe care acestea li le scoate în față. Să fie, cu alte cuvinte, nu simpli privitori. De fapt, acesta și este rostul (unul din multe

altele) cărților: să-l mobilizeze pe cititor la starea de veghe și de acțiune folositoare sieși și celor cu care se găsește *împreună, înăuntru.*

*

Tot în 2017, și tot la editura „Armonii Culturale” din Adjud-Vrancea, Ion N. Oprea a mai scos o carte. Nici o surpriză, ritmul editorial al prolificului autor având deja o notorietate. „Necuvântătoarele” - „Cuvinte pe verticală” - „Cu povești pentru pici spuse de oameni mari” - este, de fapt, o emoționantă declarație de iubire a autorului față de ființele pe care noi, oamenii, le numim, spre a le separa de om, cu un cuvânt compus: *necuvântătoare*. Ființe care sunt dominate de instincte, dar care nu au fost hărăzite de Creator cu darul vorbirii. Un dar care rezonază în chip direct cu un altul: gândirea, inteligența.

Parcurend titlurile cărții, nu poți ocoli un adevăr de o evidență de netăgăduit. Ființele necuvântătoare merită dragostea cea ocrotitoare a omului. Iar exemplul, ce nu pare numai declarativ, al autorului cărții se află la vedere și este un îndemn. Să iubim cățeei, să iubim pisicile; să învățăm de la păsări cum să ne ocrotim odraslele; de la căprioara amenajarea covrului; de la vultur, zborul înalt; de la căței, atașamentul; de la cal, să nu zdrobim cu copitele alte ființe; să răspândim speranțe așa cum florile ne dăruie aromele; hărnicia de la furnici să o învățăm; generozitatea albinelor să ne fie pildă. Să nu uităm îndemnul bunicilor și părinților: „Nu mai rupeți flori, copii!”

Zugrăvind secvențe de viață, în care personaje principale sunt și necuvântătoarele, alături de cuvântătoare, Ion N. Oprea ne sugerează gesturi de o emoționantă simplitate: să mergem în Parcul Copou și să dăm de mâncare porumbeilor. Iașul este plin de porumbei. Niște alcătuirii estetice uimitoare. Perfecțiune. Și ieșenii, chiar fără să fi citit cartea cu picina, hrănesc porumbeii peste tot. În Piața Unirii, sub privirile înduioșate ale lui Alexandru Ioan Cuza; în Podu Roș, protejați de zâmbetele jucătorilor de șah sau de table; chiar și printre blocuri, în prietenia unor ființe umane cu suflete duioase, mai de la fiecare fereastră...

Am văzut și eu, ca și alcătuitorul verticalelor lui, în Grădina Copou, un bătrânel cu trei porumbei. Câte unul pe fiecare umăr și unul în palmă, care ciuguleau dintr-un colț de pâine...

Neculai I. ONEL

Clipe de visare

De ziua mea de sărbătoare
Mă bucur că voi ați venit,
Pe frunte am simțit raze de soare
Căci tare mult eu v-am iubit.

Priviți la mama voastră cum zâmbeste,
De bucurie lacrimile-mi curg
Este clipa ce îmi amintește
Cum vă cântam pe prispă, în amurg.

Astăzi mă simt bucuroasă
Căci sunt clipe de visare,
Ați venit cu toți acasă,
Vă sărut pe fiecare.

Tinerii noștri între a fi „frumoși și liberi” și iubitori de Neam și Țară

Valeriu LUPU

„Teoriile sunt simple și necesare pretexte ale veșnicului
fanatism și nepieritorului sadism”
Nicolae Steinhartd

Viitorul și perenitatea unui neam este întotdeauna și oriunde în lumea aceasta asigurată de generația tânără, iar sănătatea lui fizică, morală și spirituală este garanția perpetuării vitalității și valorilor neamului, a locului și rolului în istoria umanității pe care o națiune îl ocupă. Se adaugă acestora, de ce nu, și speranța celor care, ajunși la vârsta senectuții cu sentimentul că și-au împlinit rostul vieții, lasă în urmă o zestre pe care generația următoare va trebui să o ducă mai departe.

Privind în urmă și cercetând istoria noastră putem încerca un sentiment de mândrie când constatăm că generația tânără a avut un rost meritoriu, cel puțin în două momente cruciale ale evoluției noastre ca neam și țară. Primul moment a fost pe la mijlocul secolului al XIX-lea, când generația pașoptistă își desăvârșea opera de realizare a statului modern, iar al doilea moment a fost primul război mondial, când generația "de la 22" înfăptuia marea unire și consolida sentimentul unității naționale printr-un naționalism de cea mai pură esență, izvorât din tot ce avea mai bun acest popor. Aceste două generații aveau să-și plătească tributul de muncă și jertfă la înfăptuirea celor mai înalte idealuri pe care le-a nutrit națiunea română, sortită secole de-a rândul să trăiască izolată în provincii distincte și nu rareori în stare de conflict între ele datorită uneltirilor vecinilor săi, care s-au dovedit cel mai adesea hrăpăreți și nemiloși.

Privită prin această prismă istoria noastră a fost una nefericită și plină de sacrificii, pentru că cel puțin domniile pământene, la vremea lor, trebuiau să facă adevărate demonstrații de măiestrie diplomatică pentru ași feri țara de tendințele expansioniste ale vecinilor. Atunci când situația trebuia lămurită pe calea armelor, generații de-a rândul au dat dovadă de vitejie și spirit de jertfă în apărarea gliei strămoșești, încât afirmația adevăraților istorici; că fiecare palmă de pământ este stropită de sângele strămoșilor, așa cum sub fiecare brazdă de pământ zac osemintele eroilor neamului, să fie dureros de adevărată.

Tineretul în procesul de emanciparea a României

Într-un amplu eseu intitulat "Generația tânără în istoria neamului" publicat în urmă cu câțiva ani subliniam și elogiam, cu argumente și fapte istorice, rolul decisiv al tinerii generații în emanciparea României ca stat și națiune ("Permanențe", anul XIV – XV, nr. 10, 11, 12, 2011 și 1, 2012). Pe drumul greu al modernizării României acestei generații, în mesajul lor, nu au pierdut nici un moment din vedere faptul că este vorba de patria străbunilor lor, că această patrie trebuie ridicată în rândul statelor emancipate ale Europei, prin muncă și jertfă, în sfârșit, că generațiile care vin trebuie să preia și să continue dezvoltarea și înflorirea ei creindu-i un statut, un nume și un renume demn în rândurile națiunilor lumii.

Tineri ai acelor vremuri, devenite personalități celebre ale istoriei noastre, adevărați făuritori de istorie și cultură și-au săpat numele în granitul memoriei neamului; Vasile Alecsandri, Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Nicolae Bălcescu, Avram Iancu, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, I. C. Brătianu și mulți alții din generația lor, vor reuși să înfăptuiască, fără vărsare de sânge, Mica Unire, Moment crucial în istoria noastră, evenimentul va constitui punctul de plecare al modernizării statului român sub sceptrul lui Carol I "Îngăduitorul" și va forma nucleul

Românie Mari de mai târziu, ce se va desăvârși sub Ferdinand I "Întregitorul" cu prețul unui mare tribut de sânge.

Toate acestea însă se derulau pe temelia solidă zidită de primul domnitor pământean, Alexandru Ioan Cuza, "Întemeietorul", a cărui reforme și înfăptuirii, într-un timp record (numai șase ani), vor pune bazele statului român modern. Buni cunoscători al problemelor românești, animați de iubire de patrie și neam, acești tineri vor aduce în România tot ce a creat mai bun apusul la vremea aceea. Ne-am dori ca cele câteva zeci de mii de tineri români care studiază astăzi în străinătate să se ridice la nivelul celor câteva sute de studenți de atunci, care au marcat istoria noastră în sensul unității ei ca neam și țară.

A doua generație a fost cea a înfăptuirii Marii Uniri, care a dus greu primului război mondial și prin jertfele ei a pus bazele unității naționale. "O luptă aprigă vă așteaptă. Cu bărbăție să-i îndurăm greutățile. Cu ajutorul lui Dumnezeu izbânda va fi a noastră" se adresa regele Ferdinand ostașilor prin Proclamația din 15 august 1916. Această generație de sacrificiu va avea realizări cu totul deosebite și în domeniul culturii noastre naționale, realizări ce nu au putut fi egalate de nici o altă generație din istoria culturii noastre. Nicolae Iorga, Nicolae C. Paulescu, Nae Ionescu, A. C. Cuza, Octavian Goga, Corneliu Zelea Codreanu, Vasile Voiculescu, Radu Gyr, Emil Cioran, Mircea Eliade, George Enescu, Petre Țuțea, Grigore T Popa, Lucian Blaga și toată pleiada de aur a culturii noastre, vor ridica pe culmi neatrinse până atunci arta, gândirea și știința românească.

În această perioadă marea masă a tineretului român va îmbrățișa ideea națională, în marea lui majoritate fiind grupat în cele trei mișcări naționaliste din perioada interbelică; Mișcarea Legionară condusă de Corneliu Zelea Codreanu, Mișcarea Cuzistă (Liga Apărării Național Creștine) condusă de A.C. Cuza și Mișcarea Națională a tineretului ardelean (Partidul Național Agrar, apoi Partidul Național Creștin) condusă de Octavian Goga. Din rândurile acestui tineret se vor ridica corifeii culturii noastre care împărțeau cu toată ființa lor ideea națională. Pentru ei patria, neamul și biserica erau comandamente și trăiri organice, iar autohtonismul multor mișcări culturale (semănătorismul, poporanismul sau gândirismul) erau rezultatul lor nemijlocit.

Impresionat și încântat de aceste realități în care o națiune, cu o istorie încrustată adânc în glia străbună, se trezea la viață, Charles Upson Clark (istoric american - apropiat președintelui SUA Woodrow Wilson, autorul celebrului act intitulat *Dreptul popoarelor de a dispune de ele însele*) va scrie două cărți de referință pentru istoria noastră: "The Great Roumania" (1922) și "The United Roumania" (1923), în care surprinde cu acuratețea și echidistanța cercetătorului de vocație o adevărată frescă a românismului în plină ascensiune. Desigur tineretul își avea locul său bine definit în această evoluție.

Tineretul român în timpul celor trei dictaturi

Din nefericire cele trei dictaturi care s-au năpustit peste țară – chiar dacă nu vor afecta prea mult evoluția firească a neamului – vor lori năpraznic tocmai în cel mai puternic filon al său, tineretul.

Prima dictatură, a lui Carol al II-lea, a promovat un cult deșănțat al personalității sale (la care din nefericire s-au alăturat oameni de calibrul al culturii noastre), a ridicat corupția la rang de politică de stat, promovând în același timp o politică efectiv

antinațională. Replica nu a întârziat să apară, în principal prin glasul și atitudinea tineretului român care a simțit pericolul dezmembrării statului și a răspuns chemării ancestrale a strămoșilor. Societatea și tineretul ei era mai dezbinată ca oricând; pe de o parte forțele "democratice" și "progresiste" care vedeau România ca un stat imperialist (?) militând pentru dezmembrarea lui și, pe de altă parte, forțele naționaliste care militau pentru unitatea statului și o Românie a românilor.

Rezultatul dictaturii regale a fost pierderea unui sfert din teritoriul țării, dar și o adevărată vendetă împotriva tineretului român și a celor care nu se înregimentau în rândurile adulților regali. Tineretul naționalist va umple închisorile și lagărele României și va fi subiectul unor represiuni sălbatice prin asasinat ordonat de la nivelul autorităților de stat (vezi martiriul de la Vaslui).

A doua dictatură nu avea să fie mai puțin agresivă față de tineretul naționalist. Ruptura dintre Ion Antonescu și Horia Sima, care va pune capăt existenței statului național legionar constituit după abdicarea regelui tiran, va fi urmată de o campanie furibundă împotriva tineretului naționalist. umplând închisorile, dar și îngroșând linia întâi a frontului pentru "reabilitare". Realitățile crude ale celui de al doilea război mondial, dezastrul campaniei militare din răsărit, umilințele armatei române în retragere, sabotajul din țară, vor sili autoritățile statului să recurgă la unele măsuri extreme, pe bună dreptate condamnate de istorie – cum ar fi deportarea evreilor și țiganilor – dar care, desigur, nu pot fi judecate decât în contextul evenimentelor de atunci.

Cea de a treia dictatură se va dovedi încă și mai draconică, pentru că ideologia marxistă își propusese efectiv asanarea societății prin distrugerea proprietății private, epurarea claselor sociale, desființarea structurilor politice și administrative, dar mai ales decimarea clasei intelectuale de la orice nivel. Teroarea comunistă, care va dura nu mai puțin de 45 de ani, se va manifesta, cel puțin până în 1965, ca o adevărată jaquerie din timpul revoluției franceze, perioadă în care elita societății românești va fi efectiv decimată.

Aționând cu ipicizie în numele proletariatului, dictatura comunistă va lovi năpraznic și în tineretul român folosind criteriile apartenenței de clasă, orientare politică, statut social, delatune etc. În plus tineretul va deveni, pe lângă ținta opresiunii pe criteriile enunțate mai sus, și obiectul educării și reeducării în spiritul noii ideologii în ideea creerii omului nou. Acest deziderat se va realiza prin două metode; 1. Reeducarea, în așa zisele centre de reeducare (în fapt centre de exterminare fizică și psihică de tipul celui de la Pitești), răspândite pe întreg teritoriul țării și 2. Înregimentarea în structuri de îndoctrinare comunistă de la vârsta fragedă până la maturitate (șoimii patriei pentru învățământul preșcolar, pionieri pentru școlari, membri ai uniunii tineretului comunist pentru liceeni și tineri, membri ai uniunii studenților comuniști din România) care includeau practic tot tineretul patriei.

De notorietate în această perioadă este așa zisa "armată cenușie" care a cuprins nu mai puțin de 520.000 de tineri forțați să muncească în cunoscutele șantiere de muncă ale tineretului (Salva – Vișeu, Agnita – Botorca etc), adevărate lagăre de muncă în care se realiza îndoctrinarea în spiritului noii ideologii (Romulus Rusan – *Cronologia și geografia represiunii comuniste în România*, "Fundatia Academia Civică", 2007). Regimurile comuniste aservite cominternului, venite succesiv la putere, începând cu dictatura sângeroasă a lui Ana Pauker (Hanah Rabinsohn), Gh. Gheorghiu Dej (Gheorghiu Afanasievici), Theohari Georgescu (Hari Tescovich), Alexandru Nicolschi (Boris Grünberg), Iosif Chișinevschi (Iosif Roitman), Emil Bodnăraș (Simion Bodnarenko), urmată de dictatura personală a lui Nicolae Ceaușescu, au reușit să dezbină societatea românească începând cu lichidarea fără milă a generației Unirii (de fapt a ultimelor 22 personalități care mai trăiau, între care; Iuliu Maniu, Iuliu Hossu, Ion Mihalache, Onisifor Ghibu, Gheorghe Brătianu, Pan Halipa etc) și decapitarea efectivă a societății la toate nivelele, impunând prin forță noua ideologie și structură statală după modelul sovietic.

Tineretul va plăti scump noilor realități pentru că, dincolo de ținta ideologică pe care o formează (vezi mai sus), devine o importantă masă de manevră a cărui principal obiectiv era

distrugerea dușmanului de clasă, pe orice cale, inclusiv denunțul, pentru că în ideologia comunistă dușmanul de clasă putea fi oriunde, chiar și în familie (denunțătorii zilelor noastre nu sunt departe). Scopul declarat al formării tineretului era *educația prin muncă pentru muncă și omul nou devotat partidului și cauzei socialismului*.

Originea socială rămânea definitorie pentru evoluția oricărui tânăr. Accesul la anumite forme de învățământ (mai ales superior) și domenii de activitate (administrație, justiție, armată, securitate, ordine publică, diplomație, învățământ superior) fiind strict determinate de aceasta origine etichetată ca *sănătoasă* sau *nesănătoasă*. Este și motivul pentru care dizidența în rândul tinerilor era o raritate și doar în cazuri izolate. În schimb utilizarea lor ca masă de manevră propagandistică și festivă era la ordinea zilei, încât până și lovitura de stat de la 21 Decembrie (în opinia ipocrită a noilor potențați) ar fi fost dată cu ajutorul tinerilor, ceea ce, evident, este o exagerare.

Tineretul zilelor noastre - realități și incertitudini

Oricum, după revoluția care a urmat imediat loviturii de stat (la presiunea occidentului), tineretul va scăpa de sub control, perioada postrevoluționară caracterizându-se prin trei trăsături principale;

1. desființarea tuturor structurilor care înregimentau tineretul,
2. reformarea învățământului și relativizarea accesului în câmpul muncii, prin lipsa locurilor de muncă și reținerea la angajarea tinerilor motivată de lipsa lor de experiență. Urmarea a fost o creștere îngrijorătoare a șomajului în rândul tineretului situație necunoscută în regimul comunist, ceea ce a condus la dezorientarea și vulnerabilizarea lui în perspectiva viitorului,
3. demoralizarea tineretului, generată de lipsa de perspectivă, de practicarea libertinajului și imoralității, de dezavuarea principiilor morale tradiționale și de atacul deschis împotriva reperelor morale, valorilor și simbolurilor naționale promovată asiduă de bună parte din massmedia.

Nici nu este de mirare că într-un asemenea climat contestarea, negarea, protestul și chiar pornirea agresivă sunt manifestări vizibile în atitudinea tineretului. Este suficient să vezi comentariile tinerilor pe rețelele de socializare asupra oricărui aspecte legate de realitățile noastre; sociale, politice sau culturale, ca să-ți dai seama cât de resentimentară a devenit generația tânără. Disprețul pentru prezent și trecut, contestarea părinților, dezavuarea originii și trecutului istoric, detașarea față de tot ce înseamnă valoare și simbol național, dezavuarea limbii și culturii naționale în favoarea străinismelor de tot felul, au devenit instrumente de promovare a defetismului și chiar a urii, la o parte însemnată a tineretului nostru, pentru ceea ce le este dat prin moștenire.

Din nefericire această atmosferă este întreținută chiar de bună parte din elita noastră intelectuală și în egală măsură de televiziunile comerciale. Acestea din urmă, și nu numai, prin tot felul de analize diletante și talk-show-uri susținute de mereu aceleași figuri și personaje blazate, poartă și propagă mesaje ce par să nu le aparțină, dar cu impact puternic asupra mentalului tânăr. Pentru un pumn de arginți aceste personaje malefice reușesc să inducă sentimentul inferiorității și neputinței, concomitent cu dezavuarea a tot ceea ce este românesc, până acolo încât să-și denigreze până și părinții, dar care nu uită să-și încheie elucubrațiile cu un cinism vizibil "cu toată dragostea" (Bogdan Chereac - în căutare de literatură), "s-auzim numai de bine" (Banciu - în căutare de expresii licențioase) sau "să nu uitați să iubiți România în fiecare zi" (Rareș Bogdan - pierdut în monologuri pătimașe), ca să nu mai amintim de Cristian T Popescu care, cu figura-i crispată de ură proletară, prevestește apocalipsa pentru România.

Presa scrisă nu face nici ea opinie separată atunci când se alătură acestei tendințe, manipulând tot felul de informații adevărate sau nu, verificate sau nu, dar atacând de-a valma personalități, instituții, inițiative, prin sloganuri care gravitează obsesiv în jurul corupției, traficului de influență și abuzului în serviciu, noțiuni incert

definite tocmai pentru a fi folosite ca instrumente pentru instituțiile de forță ale statului împotriva statului sau cetățeanului.

Cultivarea neîncrederii și lipsei de speranță

Un exemplu tipic și relativ recent privind modul de percepție indus tineretului este și postarea pe blog a unui material intitulat "România ne-resetabilă sau moștenirea neamului prost" de către un personaj care se întitulează conferențiar (?) la departamentul comunicare și media a unei universități de elită din țara noastră (Doru Pop – Adevărul.ro, 19 februarie, 2016). Dincolo de faptul că folosește un limbaj de-a dreptul nepotrivit și face uz de termeni pe care nu-i stăpânește, totul în jurul său nu este decât o degradare jalnică și fără speranță, încât te întrebi pe bună dreptate; domnia sa cui aparține, de unde vine și la ce nivel se află?

Citind cu atenție articolul (deși nu merită decât în măsura în care vrei să vezi până unde duce răutatea, ura și prostia), îți dai seama că autorul se află exact la nivelul percepției sale, este parte integrantă din scenariul atât de negru pe care îl prezintă și nu este cu nimic superior personajelor pe care le descrie. Are însă un of pe care cu greu reușește să-l ascundă, anume că neamul prost se perpetuiază în România de *vreun secol și mai bine*, adică de la Marea Unire, care se pare că-i arde măruntaele. Ba mai mult *golurile demografice* sunt mai degrabă *goluri etnice*, deplângând două etnii fără de care țara ar fi ajuns la nivelul constatărilor sale. La rangul domniei sale era firesc să ofere totuși o soluție, mai ales atunci când subiectul în chestiune este supus unei analize "științifice", altfel totul rămâne la nivelul discuției de cârciumă sau maidan, pentru că oricum în "*rădăcina ADN-ului*" (?) domniei sale nu se reproduce altceva decât ură și venin.

Dar nu, totul este fără speranță și doar la nivel de constatare dezastruoasă. Ceea ce este însă și mai interesant este faptul că beneficiază de nu mai puțin de 76 comentarii făcute de persoane tinere, care în proporție de peste 90% îi dau dreptate, ba chiar accentuează concluzia defetistă și incriminatorie, dovedind că deși nu au înțeles nimic (de fapt nici nu era cazul) împărtășesc punctul de vedere al autorului. Totul apare ca și cum acești tineri nu ar aparține unui neam, unei patrii, unor părinți cu toată filiația lor ereditară, nu ar fi primit o educație în familie sau școală, nu vorbesc o limbă, nu aparțin unei istorii și culturi distincte. Inconștiența merge până acolo încât nici nu mai realizează faptul că modul depreciativ, în care prezintă societatea românească, se răsfrânge și asupra lor, incluzându-i în această "măgă" în opinia autorului - fără formă, culoare și viitor.

Doă aspecte determinante par să caracterizeze aceste triste realități;

1. capacitatea enormă de propagare, cu precădere, a tot ceea ce este negativ în viața și istoria noastră cu inducerea pe orice cale a sentimentului inferiorității și incapacității de emancipare și

2. tentativa evidentă de manipulare la care tineretul, din varii motive, răspunde în masă. Sub acest aspect se poate spune pe bună dreptate că tineretul nostru a devenit extrem de vulnerabil și chiar captiv tuturor influențelor venite de aiurea "corecte politice" dar evident antinaționale, promovate asiduu de tot felul de structuri camuflete sub masca unor lideri de opinie sau organizații non guvernamentale finanțate din afară. Așa se explică și demonstrațiile recente ale tineretului român în care, ieșit în stradă într-un perfect spirit de turmă, contesta tot ce se putea contesta; de la hotărâri de guvern, ordonanțe de urgență, miniștri, lideri politici, curte constituțională, până la legalitate și ordine de drept de o manieră ilegală, agresivă și chiar sangvinară de genul "capul lui Moțoc vrem".

Nu voi comenta contextul politic al evenimentului, ci doar modul de manifestare și iresponsabilitatea crasă manifestată de tinerii protestatari susținuți, la vedere, de structuri interesate și - de-a dreptul condamnable - chiar de unele oficialități ale statului. Pentru că, privind detașat evoluțiile din fața Palatului Victoria, nu este greu să-ți dai seama că jumătate din manifestanți nu știau de ce sunt acolo, că din cealaltă jumătate, care se presupune că ar fi știut, jumătate n-au citit textul ordonanței cu pricina, că jumătate din

cei care se presupune că ar fi citit n-au înțeles nimic, că jumătate din cei care pretind că totuși au înțeles ceva n-au depășit nivelul înțelegerii comentatorilor articolului citat mai sus.

Restul sunt copiii aduși acolo dintr-o inconștiență crasă sub pretextul cinic "să deprindă spiritul civic" de niște părinți a căror inteligență este la nivelul gestului lor, dar care se exprimă cu dispreț față de cei care demonstrează la Cotroceni. *Era prea mult să le explici acelor ființe jalnice că cei care demonstreu în fața Palatului Cotroceni erau de fapt părinții și bunicii lor, cei care au trăit cu puțin, dar au construit România pe care ei vor să o distrugă astăzi, că erau cei care i-au crescut și educat pentru a duce mai departe valorile morale, spirituale și culturale ale acestui neam și nu pentru a-i eticheta cu cinism și dispreț că sunt mediocri și depășiți.*

Tuturor acestor tineri, care nu sunt deloc "frumoși și liberi", le-am sugera să citească visul strămoșilor lor în articolul lui Eminescu sugestiv intitulat "În Unire e tăria" a cărui concluzie este antologică "*puterea și mântuirea noastră în noi este*". Le-aș mai sugera să constate că țara se află în pragul dezbinării generată de niște oameni și atitudini care nu au nimic comun cu acest popor, de unde și întrebarea firească a aceluiași Eminescu "*cine sunt acești oameni și ce vor ei în țara noastră?*" În plus le-aș mai sugera să aibă demnitatea de a nu accepta umiliția manipulării, atât de uzitată astăzi prin mijloacele moderne de comunicare, pentru că această manipulare poartă interese ascunse induse cu rea credință în spațiul public.

Aș exemplifica această demnitate printr-un răspuns pilduitor pe care o generație umilă, prin vocea lui Mircea Vulcănescu, îl dă celui care ajuns la ananghie (Carol al II-lea n.n.) încearcă să-și apropie tineretul "*Spuneți-i celui pe care-l reprezentați că l-am urât și l-am dușmănit, nu pentru că ne-a lovit și ne-a ucis, nu pentru că ne-a sfidat și ne-a umilit, ci pentru că a călcat cu cinism peste vrerea și idealurile unei generații, pentru că a nesocotit cu rea credință năzuințele unui neam (...)* Mai spuneți-i că nimeni pe pământ n-are cu ce să plătească pensii și despăgubiri pentru cei care stau sub glie și că această ofertă este o rușine pe care noi n-o primim, căci n-avem morți de vânzare și nici suflete pentru răscumpărare" (Nae Tudorică – *Mărturisiri în duhul adevărului*, Ed. "Plumb", Bacău, 1993, p. 268-269)

Apelul academicienilor – o chemare mai mult decât necesară

În acest context, apelul Academiei Române, în calitate de for al inteligenței românești, este nu numai oportun, dar chiar bine venit, apel de care fiecare român care își respectă țara, neamul, istoria și cultura ar trebui să țină cont. Cu toate acestea publicarea apelului a stârnit un val de controverse, mai ales negative, încât orice om de bună credință se întreabă pe drept cuvânt, în ce țară și în ce epocă trăim? Reacția este cu atât mai îngrijorătoare cu cât vine din partea tineretului, semnificativ fiind aici atitudinea publică de contestare a celor 28 de "tineri istorici", participanți activi la manifestațiile din Piața Victoriei, care merg până acolo încât semnează un "contraapel" (wordpress.com, 11 februarie 2017), fără să gândească o clipă că, nu rareori, "ideea e ahtiată de sânge" (Drieu la Rochelle) sau că *ideea poate fi tot atât de însetată de sânge ca și zeii revoluției franceze* (Nicolae Steinhardt).

Data fiind confruntarea dintre generații, care a devenit mai mult decât evidentă astăzi, o scurtă analiză a fenomenului ni se pare interesantă. Esența apelului academicienilor este o chemare *la conlucrare, cu responsabilitate și patriotism, pentru apărarea identității naționale, suveranitate și unitate națională*. Aceasta trebuie să se realizeze printr-o atitudine hotărâtă împotriva acțiunilor de subminare a acestor deziderate la care sunt chemați cetățenii și instituțiilor statului, care trebuie să *prevină, să contracareze și să pedepsească diversivunile și agresiunile la adresa identității, suveranității și unității naționale*. (<https://www.agerpres.ro>, 8 februarie, 2017).

Motivarea apelului a fost legată, pe drept cuvânt, de trei aspecte principale; 1. *erodarea identității, suveranității și unității naționale* prin activități subversive și dirijate,

2. *globalizarea nivelatoriei și corectitudinea politică* care afectează grav identitatea, suveranitatea și unitatea națională,

3. *acțiuni antiromânești* prin; rescrierea istoriei de o manieră tendențioasă, lacunară și mistificatoare; denigrarea simbolurilor naționale; subminarea valorilor și instituțiilor fundamentale ale statului; sabotarea viitorului țării și dezmoștenirea generațiilor care vin prin vânzarea pământului, înstrăinarea resurselor solului și subsolului, defrișări masive, unități economice autohtone vândute sau falimentate, degradarea învățământului, subminarea sănătății și politizarea excesivă care conduce la; corupție, ineficiență, confuzia valorilor, deprofesionalizare și tensiuni sociale. Toate acestea ar prinde contur, atât prin încercările de regionalizare a țării pe criterii economice, cât și prin realizarea unor enclave etnice autonome, contrare Constituției și integrării europene. Apelul cu largă adresabilitate are în vedere o Românie în cadrul unei Europe unite, dar cu identitate proprie românească, stăpână pe pământul și destinul său.

Între reacțiile negative, care pur și simplu au invadat spațiul public, reține atenția grupul celor 28 de tineri "istorici" amintiți mai sus (nu știu dacă niște cursuri de istorie în țară sau străinătate – mai mult pentru îndoctrinare decât pentru pregătire – și chiar un doctorat justifică acest titlu), participanți activi la mascarada din Piața Victoriei (Replica unui grup de istorici, simpatizanți ai Pieții față de apelul academicienilor – Adevărul.ro, 10 februarie, 2017).

Răstălmăcind apelul Academiei de o manieră proletcultistă și în cel mai autentic stil rollerian, aceștia afirmă, nici mai mult nici mai puțin, că Apelul ar favoriza dezbinarea societății românești, pentru că ar împărți societatea în "noi și ceilalți". În opinia lor nevoia de democratizare ar presupune *autonomia locală, regională, profesională, de gen etc*, fără ca acestea să aibă vreo legătură cu identitatea națională sau unitatea națională. Mai mult, soluțiile acestor probleme ar consta în; consolidarea statului de drept, lupta anticorupție, integrare corectă și totală în structurile europene și euroatlantice și desigur politici publice adecvate (devenite deja lozinci în cadrul limbajului de lemn postdecembrist), fără să gândească o clipă că astfel subminează unitatea națională, încurajează de fapt destructurarea statului de drept, susțin spectacolul grotesc al luptei anticorupție, sprijină devalizarea și aservirea țării și, desigur, se constituie într-un avanpost al atentatului continuu asupra culturii, spiritualității, istoriei și identității poporului nostru.

Asemenea mentalități și atitudini, prezente la o parte dintre tinerii de astăzi, dar și din alte vremuri, Nicolae C Paulescu le eticheta ca venind din partea unor tineri *mândri, pretențioși și stupizi* (Valeriu Lupu – *Nicolae C Paulescu-între știința vieții și metafizica existenței*, Ed. TipoMoldova Iași, 2016).

O simplă comparație a acestei generații cu atitudinea și modul de manifestare a generației pașoptiste ne arată cât de mare și dureroasă este diferența. Această atitudine, ce frapează prin obtuzitatea ei, nu este una singulară. O vom regăsi și la alți "zguliți" (cum ar spune Octavian Goga), ca de pildă un oarecare Cristian China Birta (după aspect și limbaj pare aterizat aici de prin deșerturile Mongoliei) care într-un articol zeflemitor intitulat "Text și context în apelul la rromânism lansat de Academia Română" (News letter – 10 februarie, 2017), ce pare mai degrabă scris de o persoană care abia și-a încheiat cursul de alfabetizare, critică de o manieră dezavantajată conținutul, stilul și semnatarul apelului, fără să se întrebe o clipă, în ce calitate o face și cu ce autoritate? Nu departe de el se situează și un oarecare Nichifor Cremene (rost online.ro din 9 februarie 2017) care de o manieră tendențioasă afirmă că apelul "produce confuzie și neliniște", că promovează o "naționalism ieftin și sterp" într-un "limbaj de lemn" utilizând o propoziție "lungă și alambicată", ceea ce arată clar că autorul, nu numai că nu a înțeles nimic, dar nici măcar nu a citit cu un minim de atenție apelul. Ceea ce este trist este faptul că această opinie apare într-o publicație de orientare creștină și națională.

Cam în aceiași termeni, dar mai nuanțați, se exprimă și o "conștiință românească" în persoana lui Andrei Pleșu care în "Dilema Veche" (nr. 678/16-22 februarie 2017), afirmă ritos că apelul nu este decât o "demagogie ieftină într-un limbaj de lemn" folosind o "retorică inercială de partid predecembrist", mai pe scurt

"o coregrafie previzibilă de fațadă, stilistică rudimentară, fără priză cu realitatea țării" (?). Să-i acordăm totuși circumstanța necesară unui om care, ajuns la senectute, încă plutește în "realitatea transcendentă" a perioadei comuniste a cărei sechele le poartă (fără demnitate însă) și care și-a făcut un scop din a dezavua într-o manieră pseudofilosofică tot ceea ce este autentic românesc.

L-am asocia aici și pe prietenul său Gabriel Liiceanu care într-o manieră penibilă, dacă nu de-a dreptul ridicolă și în cel mai autentic stil fanariot, își prezenta țara la Bruxelles. În cazul domniei sale nu este de mirare atâta vreme cât se autoportretează, chiar cu talent așa spune, în trei din operele sale; "Apel către lichele", "Despre ură" și "Dragul meu turnător".

În loc de încheiere

Nu voi încheia prezentarea acestor curiozități fără o reacție venită dinafară (celebra diasporă atât de dătătoare de speranțe, dar și controversată) când persoane mai mult sau mai puțin legate de glia străbună își exprimă de o manieră emoționantă "grija, preocuparea și chiar nedumerirea" față de evoluțiile din România. Numai că după primele rânduri este ușor să-ți dai seama dincotro bate vântul și de care parte a baricadei se află. Pentru a nu rămâne în ceață (pentru că România este departe de ei) voi încerca să le deslușesc eu pretextul apelului intelighenției românești, pentru care orice intelectual ar trebui să manifeste un minimum de respect.

Pretextul este situația din țară în care șeful statului, care nu are nimic comun cu sensibilitatea și percepția acestei națiuni (pentru strămoșii săi sași românul era definit cu un termen pejorativ consacrat în folclorul zonei, mai mult cândva constituiau Unio Trio Naționem cu statut explicit antiromânesc), a reușit să o dezbină. Printr-o atitudine arogantă și disprețuitoare față de acest popor, privindu-l de sus cu un jignitor aer de superioritate (care amintește de un personaj de tristă amintire care privea în același mod Europa în perioada interbelică), a reușit să irite România profundă pe care nu o înțelege și nici nu are cum să o înțeleagă. Pentru că din fericire cei din Piața Victoriei (adunați acolo în mod ilegal de forțe oculte și interesate, dar cu gir de la cel mai înalt nivel), nu reprezintă România profundă, ci zona vulnerabilă și manipulabilă a României care poate fi ușor mobilizată, întotdeauna cu temă și mesaj mai ales atunci când este nevoie.

Celor care comentează asemenea evenimente nefericite pentru țară (Michael Finkenthal – *Apelul academicienilor-text, subtext, context și pretext*, "Observator cultural", 17 februarie, 2017) și mai ales pentru faptul că le cauzează o stare de "tristețe", le amintesc că *durerea este a celui care suferă și nu a celui care privește*, așa că îi invit să ne lase în durerea noastră, iar cu privire la identitatea noastră națională le mai aduc aminte cuvintele lui Eminescu "eu sunt român și punctum".

Așa încât apelul academicienilor la apărarea identității, suveranității și unității naționale este nu numai oportun, ci de-a dreptul necesar, iar cât privește acel tineret, atât de zgomotos și inoportun în manifestarea sa, ne consolăm cu speranța că nu el reprezintă adevărata Românie, nu este acea Românie profundă care-și simte rădăcinile în glia strămoșească, își simte obârșia în spiritualitatea și cultura noastră, iar dreptul ei istoric - în istoria milenară pe care și-a făurit-o.

Acea Românie pe care generația primului război mondial a făurit-o cultivând dragostea de patrie și neam, atât de zguduitor mărturisită de tânărul comandant al Regimentului 2 Roșiori Bârlad, colonel Gheorghe Naumescu în scrisoarea de adio trimisă de pe front părinților săi înainte de a muri în înclăștarea războiului; "*Scumpii mei, invidiați soarta mea fericită. Mor mulțumit că în viață am avut nobila misiune de a face educația patriotică a unui regiment de tineri viteji, le-am pregătit sufletul și le-am deșteptat conștiința datoriei față de scumpa noastră patrie*"

O pildă de noblețe sufletească pe care tânără generație ar trebui să o poarte în inimă și suflet, pentru că numai dragostea de Neam și Țară și-o poate sădi.

UN EVENIMENT EDITORIAL – „SIMFONIA HUȘILOR”

Prof. univ. dr. **Liviu DEJEU**

Membru titular al Academiei de Științe Agricole și Silvice
Decanul Facultății de Horticultură și Viticultură din București

Recent Editura PIM din Iași a publicat o importantă și cuprinzătoare lucrare intitulată sugestiv „Simfonia Hușilor” sub semnătura profesorului, istoricului și eseistului Gheorghe Clapa, dedicată vieții și activității distinsului profesor dr. Avram V. Tudosie, ca un omagiu prilejuit de împlinirea vârstei de 85 de ani și a primirii sale ca membru al Academiei Oamenilor de Știință din România.

Profesorul dr. Avram Tudosie este un nume de referință nu numai pe plan local, ci și în viticultura românească, ca un specialist de înaltă clasă, devotat domeniului pe care l-a slujit cu abnegație și dăruire întreaga viață – în trei mari și renumite podgorii ale țării; Ivesți, Odobești și Huși.

Activitatea desfășurată în sectoarele de producție, cercetare și învățământ, acțiunile de promovare a științei și practicii din domeniu vitivinicol, scrierile realizate, îndrumările făcute și munca de coordonare pe care a desfășurat-o iau permis acumularea unei vaste experiențe pe care a dăruit-o celor pe care i-a format pe parcursul îndelungatei activități (35 de promoții).

A organizat un muzeu vitivinicol cum puține sunt în țara noastră, o vinotecă renumită, de 35000 de sticle din toate podgoriile românești, care constituie puncte de atracție nu numai pentru localnici și specialiști, ci și pentru mulți vizitatori, mai mult sau mai puțin celebri, din țară și de peste mări și țări, atrași de licorile renumite obținute aici și prezentate cu un har și dar deosebit. A obținut și optimizat tehnologia celebrului vin licoros de Busuioacă de Bohotin, încă din 1974, publicând-o în revistele vremii și în cărțile sale.

A știut să cinstească și să omagieze, de câte ori a avut prilejul, pe toți înaintașii, pe care i-a venerat și i-a așezat la loc de cinste bine meritat. De aceeași apreciere s-au bucurat foarte mulți colegi și colaboratori pe care i-a stimat și i-a iubit, mulți dintre ei beneficiind de sprijinul profesorului, ajungând mari specialiști, cercetători și patru cadre universitare.

Continuând tradiția înaintașilor, cărora le-a purtat o vie recunoștință și admirație, a contribuit cu experiența, cu priceperea sa la prestigiul viticulturii românești, la renumele școlii hușene și a învățământului agricol din toată țara, urmându-și marii directori, ca Gh. Bălțatu, Aurel Săvescu, până la directorii de azi: prof. dr. ing. Irimia Artene, Eugenia Gaită, și Gheorghe Boboc, care continuă și conduc destinele școlii, de mai multe mandate.

Pentru o mai bună instruire a elevilor, precum și pentru extinderea cercetărilor s-a preocupat în permanență de lărgirea bazelor de cercetare și didactice, modernizarea laboratoarelor, extinderea câmpurilor didactice și plantațiilor, perfecționarea

tehnologiilor de producere a diferitelor tipuri de vin, dezvoltarea sectorului vinivinicol în cadrul Colegiului Național Agricol „Dimitrie Cantemir” din Huși, pe lângă înființarea unei noi ferme școlare, de 30 ha, care a devenit model pe țară.

Domnul profesor Avram Tudosie ne oferă azi o nouă generație de exemple de dăruire, putere de muncă și de atașament față de domeniul în care a lucrat o viață întreagă.

Este un simbol al învățământului agricol hușean, căruia, peste treizeci de generații de absolvenți îi păstrează o deosebită stimă și recunoștință.

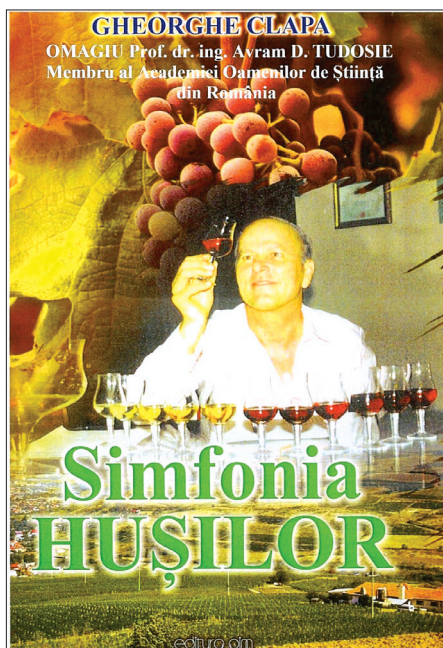
A publicat 29 de lucrări în volum (cu cea prezentată azi) și peste 1000 de studii științifice, articole, eseuri, materiale de popularizare, cu caracter didactic dar și multe – literar beletristice. Cărțile oferă un impresionant volum de informații nu numai din domeniul științei vitivinicole, dar și din cel al retrologiei, aforismelor, reflecțiilor bahice, curiozităților și literaturii vitivinicole etc. Dintre valoroasele cărți din domeniul vitivinicol, dar și literar-beletristic cităm: Monografia podgoriei Huși. Metode noi pentru viticultura pe nisipuri. Aspecte din viticultura plaiurilor moldovene, Ambrozie și nectar, Via și vinul în literatură, Vinul în înțelepciunea omenirii. Cultura viței de vie și producerea vinurilor, Podgoriile românești în literatură, Pe dealuri dogorite de podgorii, Dicționar vitivinicol

literar aforistic și anecdotic umoristic, Hușul – un colț de rai, ș.a.

Urmându-și înaintașii, precum Constantin Hogaș, de cum Mihai Ralea l-a transferat la Huși, în 1964, principala sa sarcină a fost selecționarea, revitalizarea și extinderea soiului Busuioacă de Bohotin și „Busuioacă de Huși” soi nou creat, aflat în câmpurile de încercare și producție; „extinzându-le de la Huși până la Bohotin, unde nu mai era nici un fir” (Acad. V. D. Cotea, 1983); stabilindu-le și optimizându-le tehnologia de producere, ca vin licoros, roz colorat și fin aromat-muscat.

Multitudinea și complexitatea problemelor prezentate – în cărțile sale – stilul clar și concis, fac din această carte, ca și din cele anterioare un instrument valoros, deosebit de util pentru un cerc larg de cititori, adresându-se atât profesioniștilor din viticultură și vinificație, elevilor, studenților, profesorilor, cât și amatorilor dornici să afle date importante despre istoricul viticulturii și vinificației, geografia viticolă, delimitarea arealelor favorabile calității, evoluția sortimentelor, calitatea vinurilor, într-una din renumitele podgorii ale României.

Cartea se constituie ca un omagiu adus distinsului profesor, ea este o invitație la înțelegerea corectă a vinului, a rolului acestuia în lărgirea noțiunii de convivialitate, știut fiind faptul că inteligența, longevitatea și sănătatea se corelează cu consumul rațional de vin.

Nerușinatele manele

- urmare din pagina 1 -

De la jumătatea secolului al XIX-lea, muzica de fanfară turcească dispăre, dar manelele vor mai viețui o vreme. Prin anii 70-80, în cadrul unor culegeri de folclor, am avut ocazia ca, prin bunăvoința profesorului Ion Diaconu, să întâlnesc un ultim interpret de manele turcești autentice, un lăutar român din Mălăiești-Vulcani. Acesta avea o vioară Stradivarius, desigur, nu una din cele câteva rămase în lume, ci una destul de valoroasă, dintr-o serie limitată de vioari fabricate la Viena, în 1748, tot sub denumirea Stradivarius. O primise cadou fiindcă a impresionat prin interpretarea sa pe participanții la o nuntă boierească. Melodiile sale, neînsoțite de text, erau deosebit de frumoase.

Nu știam însă pe atunci, ce nenorociri pentru folclorul românesc se pregăteau în comunitățile de romi. Membrii acestora furau melodii turcești și începeau să încropească texte sub orice limită a bunului simț. Ele nu aveau încă acces la marele public deoarece, până în 1989, a existat o permanentă grijă pentru ca vulgaritatea, indecența, prostul gust să nu-și aibă locul în manifestările artistice cu publicul, nici

chiar în cele particulare, cum ar fi nunțile. Din păcate, după 1990, fiecare a înțeles libertatea în felul său: unii au asociat-o cu gândirea lipsită de opreliști, cu posibilitățile creative necesare poporului nostru, iar pe scara cea mai de jos, unii au considerat că își pot etala obrăznicia, prostia sau să fure în diverse modalități. Treptat, manelele cu melodii furate nu numai de la turci, ci din Balcani în general, cu versuri sub orice limită a bunului gust, versuri alcătuite de analfabeți pentru semi-analfabți, au început să capete tot mai mult teren. În percepția celor din mediul rural, ele au luat aproape în totalitate locul bijuteriilor folclorice, locul doinelor și baladelor, al cântecelor de dragoste sau al celor pline de admirație față de natura, ori ilustrând momente din istoria poporului nostru. Fenomenul contemporan este asemănător unuia petrecut în anii 60-70. Atunci romii au aflat despre valoarea icoanelor vechi și, deoarece autoritățile nu erau interesate de domeniul respectiv, au trecut la acțiune. Sub diferite pretexte, pătrundeau în casele țăranilor moldoveni, unde se găseau icoane pe lemn, unele vechi de sute de ani, înscrise între creațiile Școlii bizantine, Școlii moldovenești sau Școlii rusești, fondată de extraordinarul Andrei Rubliov. Fără să conștientizeze comorile din casă, țăranii dădeau icoanele pe gravuri colorate țipător, de sorginte catolică, pe carton laminat. Romii le duceau în Banat, de acolo treceau granița la țiganii sârbi, iar aceștia le valorificau pe sume imense în Statele Unite, unde există și acum în colecții particulare. La fel, în zilele noastre, țăranii își părăsesc valorile, la fel orășenii din medii sub-culturale, adoptând manelele cu textele lor fără nici o valoare. Efectele sunt nocive din mai multe puncte de vedere. A apărut și o manelizare a folclorului, instrumentiștii de muzică populară care știu notele aștern pe portativ melodiile cunoscute și se declară compozitori, iar așa numiții „textieri” falsifică în mod grosolan folclorul cu versuri la fel de stupide, la fel ca acelea din manele. Legislația actuală, care vorbește mereu de drepturile omului (dar nu de dreptul la muncă, învățătură, sănătate), permite dezvoltarea haotică a acestei așa-zise ramuri a muzicii. Nu avem ce face dacă patronii de bar sau de cluburi prezintă manele aseasonate cu fete cât mai goluțe, artiste și ele... La fel procedează și unele posturi particulare de televiziune. Totul din dorința de a câștiga câți mai mulți bani, după cum spuneau anticii: „Aura, sacra, fames” (Sfânta foame după aur). Nici nu le trece prin minte că pervertesc gustul public și prin facilitatea spectacolelor dezvoltă tot mai mult analfabetismul artistic. Mai gravă, însă, este atitudinea unor instituții ale statului român. Cu ocazia unor evenimente culturale, sunt aduși în fața publicului rural acești nenorociți maneliști, pentru ca respectivii șefi de instituții să câștige popularitate. Maneliștii sunt plătiți cu sume imense, obținute din contribuții publice, sume care în loc să fie folosite constructiv, sunt folosite pentru distrugerea bunului simț artistic al ascultătorilor. Culmea o atinge, însă, faptul că maneliștii, acești purtători de rău, sunt invitați și la manifestări care se doresc cu profund sens patriotic în care sunt evocate personalități sfinte ale poporului nostru. Și astfel, imaginile strălucite ale premergătorilor spiritului național sunt mânjite prin asocierea cu dejecțiile miorlăitoare (jignesc pisicile!) ale otrăvitorilor maneliști. Este cel puțin ciudat faptul că românii, care măcar în cât de puține clase făcute au cunoscut poezia lui Eminescu sau Blaga, stau să asculte versurile cretine ale manelelor. Să salvăm cel puțin eroii, așa cum spune Eminescu, „Să lăsăm măcar strămoșii, ca să doarmă în colb de cronic”.

În încheiere, să încercăm să socotim cu cât contribuie instituțiile statului la sporirea kilogramelor de aur ale maneliștilor, posesori ai unor averi la care nici nu visează intelectualii noștri, în primul rând membrii Academiei Române.

e-mail: revistaelanul@gmail.com
<http://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: **Marin Rotaru**

Redactor-șef adjunct: **Cristian Onel**

Redactori corespondenți:

prof. univ. dr. **Vlad Codrea**,

Univ. „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. univ. dr. **Ștefan Olteanu**, București

asist. univ. dr. **Bogdan Rățoi**,

Univ. „Al. I. Cuza Iași”

Dan Ravaru, Vaslui

Corneliu Bichineț, Vaslui

Mircea Coloșenco, București

dr. **Arcadie M. Bodale**, Vicovu de Sus

Serghei Coloșenco, Bârlad

drd. **Laurențiu Ursachi**, Bârlad

dr. **Laurențiu Chiriac**, Vaslui

Ion N. Oprea, Iași

dr. **Sorin Langu**, Galați

ISSN: 1583-3593

Tehnoredactare: **Bogdan Artene**

Tipar: **SC Irimex SRL Bârlad**

**Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru
Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Prof. Gheorghe Capșa – in memoriam

(29 aprilie 1940-26 iunie 2017)

Nicolae IONESCU

Distinsul profesor de limba și literatura română Gheorghe Capșa a trecut recent în lumea umbrelor, la sfârșit de cireșar. S-a născut la 29 aprilie 1940, în satul Frunzeru, comuna Cândești, județul Neamț. Cursurile primare le-a urmat în satul natal, iar cele gimnaziale și liceale la Bacău.

A absolvit Facultatea de Filologie, secția Limba română, din cadrul Universității „Al. I. Cuza” Iași, având profesori de prestigiu, precum Alexandru Dima, Gheorghe Ivănescu și Constantin Ciopraga, cum deseori mărturisea. După absolvirea facultății, vine în orașul Vaslui unde a fost om al școlii timp de aproape 40 de ani, deținând temporar funcția de director la Casa de Cultură

„Constantin Tănase”, apoi la școlile Bahnari și Brodoc, suburbii ale orașului reședință de județ.

Profesorul Gheorghe Capșa a făcut dovada unor calități manageriale care l-au impus și în această ipostază, prin dotarea cu mijloace moderne a claselor, contribuind la un confort sporit pentru elevi și profesori. A fost primul meu director în activitatea la catedră, încurajându-mi pașii de început în învățământ. Era un excelent organizator al procesului didactic, în condițiile grele de navetă efectuată împreună, în suburbia Bahnari, pe jos, peste 6 km.

A promovat un învățământ interactiv, eficient și a iubit nespus de mult copiii. De la sfârșitul anilor 70 și-a desfășurat activitatea didactică până la pensionare la Școala generală nr. 4, actualmente Gimnaziul „Elena Cuza”, unitate de referință în peisajul învățământului vasluian și nu numai.

Pregătirea în specialitate și de cultură generală, cunoașterea temeinică a gramaticii limbii române, pasiunea pentru profesia aleasă, căreia i s-a dedicat, vocația didactică de excepție, reprezintă repere care i-au marcat afirmarea și notorietatea. Realele aptitudini și abilitățile metodice în comunicarea cu elevii, tonul cald, echilibrat, limbajul elevat, dădeau atractivitate lecțiilor,

prin participarea copiilor cu interes și plăcere, dovedind dorința lor de a-și însuși limba română la standarde înalte, încă din gimnaziu.

Dominanta în relațiile cu elevii o constituia colaborarea sinceră, respectul reciproc, toleranța, dar și exigența, obiectivitatea în evaluarea cunoștințelor acestora. Intelectual de ținută, cu un variat spectru de preocupări, implicat în viața școlii, profesorul Gheorghe Capșa a dobândit, meritat, respectul elevilor, părinților și al colegilor.

Eforturile deosebite puse în slujba învățământului i-au fost recompensate cu diplome și distincții, iar, de-a lungul anilor, succesele elevilor săi la olimpiade și concursurile de

profil i-au confirmat prestigiul profesional. Avea darul vorbelor memorabile, de duh, fiind un foarte bun coleg care te ajuta cu sfatul și fapta la nevoie.

Având o bogată activitate la catedră, a publicat numeroase lucrări necesare viitorului licean, precum: „Admiterea în liceu. Limba și literatura română”, în două volume, apărute la Chișinău în 1992, iar peste câțiva ani a apărut „Cartea admiterii în liceu. Limba și literatura română”, la prestigioasa editură Polirom din Iași, în 1997, iar peste un an „Cartea examenului de capacitate” la aceeași cunoscută editură ieșeană. Aceste culegeri pentru elevi și profesori s-au bucurat de o bună primire din partea colegilor.

Acum, cartea vieții domnului profesor s-a închis și o altă stea a căzut din constelația profesorilor renumiți ai școlii vasluiene.

O boală neiertătoare l-a răpit din mijlocul nostru, după o îndelungată suferință, însă profesorul Gheorghe Capșa va rămâne pentru totdeauna în memoria foștilor elevi și a colegilor care l-au cunoscut.

Dumnezeu să îl odihnească în pace !